

DRUHÁ

EPIŠTOLA K KORINTSKÝM

(svatého) Pavla apoštola.

Apoštol v epištole této k obměkčení prvního listu a pro vzdělání k sobě dověrnosti i napomenutí Korintských ku povinnostem jejich, předkládá jim věci dvoje, vztahující se:

- I. K osobě jeho, a tu se očisťuje z toho, čímž od falešných apoštolů i jiných pomluvačů zmazán byl, z strany svého:
 1. **Života**, že totiž nemá souzen býti za nějakého:
 1. Buřiče, ačkoli jej nejedna pokušení potkávají.
 2. Nepravdomluvného, poněvadž k nim podle přípovědi přijíti nemohl. Kap. 1.
 2. **Úřadu**, že totiž nemá jmn býti:
 1. Za tyrana pro vyloučení toho hříšníka, čehož příčiny slušné ukazuje a za něho se přimlouvá.
 2. Za toho, kterýž by slovo Boží falšoval, při čemž své přísluhování k dověrnému jeho přijetí a zahanbení falešných apoštolů vysoce zveličuje, i nejedna potěšení utištěným, zvláště služebníkům církve, předkládá. Kap. 2. 3. 4. 5.
- II. K osobám jejich, kdežto v dověrnosti k sobě jich poněkud vzdělav, řeč k nim obrací, v nížto:
 1. **Napomíná jich** k konání povinností, vztahujících se:
 1. **K jejich svědomí**, totiž aby:
 1. Sobě milosti od Boha učiněné draze vážili.
 2. Hříchů a zvláště tovaryšení s modláři se vystříhali. Kap. 6.
 2. **K bližním**, totiž aby:
 1. Služebníky k sobě vyslané i jeho vděčně přijali, při čemž mnohého ovoce svatého pokání dotýká.
 2. Na chudé lidi sbírku neb almužnu začatou štědře vykonali. Kap. 7. 8. 9.
 2. **Domlouvá jim**, že:
 1. Falešné apoštoly sobě oblibovali a je velebili, jeho pak zlehčovali; pročež navrátiv se k začaté řeči, opět z nejedněch nářků se vyvozuje a falešné učitele zveličováním svých věcí velikých a jejich věcí, jimiž se honosili, zlehčováním, velice zahanbuje.
 2. Že nejedněmi hříchy se zprzňovali, pročež o svém příchodu jim zaslíbení čině, s pohrůzkou jich k ctnostem napomíná a od hříchů vystříhá, od verše 14. kap. 12., až do konce epištolý, kterouž pozdravením a modlitbou zavírá. Kap. 10. 11. 12. 13.

I. EP. S. PAVLA II. K KORINTSKÝM.

POKUŠENÍ SV. PAVLA. I. *Podpis a nápis epistoly*, v němž se pokládají: *Jedno*: Osoby dvoje: 1. Od kterých jest psána? 2. Kterým jest psána? Korintským; všechněm jiným, skrze víru posvěceným. *Druhé*: Pozdravení, v němž apoštol žádá Korintským: 1. Milosti Otce nebeského. 2. Pokoje Kristem způsobeného. — II. *Přístup epistoly*, v němž se začíná obrana svatého Pavla proti těm, kteříž mu: *Jedno*: Častá pokušení jeho, jako by nějaký buřič byl, odrhal, z sebe smítá: 1. Vypravováním naproti tomu o svých potěšeních: Kdo jej těší? Kdy? K jakému cíli? Podobně o Kristu Žid. 2, 18. 2. Původem těch pokušení, proti nimž opět staví hojná potěšení. *Druhé*: Z nestálosti v řeči jej vinnili, proto že podle své přípovědi k nim nepřišel, pročž on: *Předně*: Toho, že mu ta věc

KAPITOLA I.

Pozdraviv Korintských 3. a Pánu Bohu z ustavičné jeho ochrany poděkovav, 8. o svých pokušeních jim vypravuje 12. a upřímost svou proti pomluvačům osvědčuje.

Pavel apoštol Ježíše Krista ¹skrze vůli Boží a Timoteus bratr ²církvi Boží, ³kteráž jest v Korintu, se všemi svatými⁴, kteříž jsou ve vsi Achaji⁵.

2. *Milost⁶ vám a pokoj⁷ od Boha Otce našeho a Pána Jezukrista.

1 Kor. 1, 3. Gal. 1, 3. Efez. 1, 2. 1 Petr 1, 2.

3. ⁸Požehnaný Bůh a Otec ⁹Pána našeho Jezukrista, Otec milosrdenství¹⁰ a Bůh všelikého potěšení¹¹;

4. ¹²Kterýž * těší nás ve všelikém ¹³ssoužení našem, abychom i my mohli potěšovati těch, kteříž by byli v jakém koli ssoužení, a to tím potěšením, kterýmž i my potěšeni sme od Boha. *Niž 7, 6.*

5. Nebo jakož se rozhojňují utrpení Kristova¹⁴ ¹⁵při nás: tak skrze Krista rozhojňuje se i potěšení naše¹⁶.

6. Nebo buďte že ssoužení sme, pro vaše potěšení¹⁷ a spasení¹⁸ ssoužení sme, kteréž se působí¹⁹ v snášení týchž trápení, kteráž i my trpíme; buďte že potěšování býváme, pro vaše potěšení a spasení potěšování býváme; a naděje naše pevná jest o vás²⁰;

7. Poněvadž víme, že jakož jste účastníci utrpení, tak také i potěšení²¹.

1) z milosti. 2) zboru. 3) t. kteráž jest od Boha vyvolená i od něho kázáním svatého evangelium shromážděná. 4) t. skrze víru v Krista očištěnými a Duchem jeho posvěcenými. 1 Kor. 6, 11. 5) t. v té krajíně, v níž jest město Korintus. 6) kteráž hříchy lidské překrývá a s Bohem míří. Řím. 1, 7. 7) t. všechno časné i věčné dobré skrze Krista smířeným zaslíbené. Podobně Řím. 1, 7. 8) dobrořečený; t. vši cti a chvály hodný. Podob. Efez. 1, 3. 1 Petr 1, 3. Tuto pak apoštol svozuje z sebe první nárek, t. že není buřič, aby proti sobě svou netrefností (jakž tím mazán byl) pokušení vzbuzovati měl. 9) t. kterýž jest Otcem Pána Ježíše Krista. 10) t. nejmilosrdnější, jakožto studnice plná milosti. 11) t. původ a dárc. 12) potěšující. 13) pokušení, zarmoucení; tak niž. 14) t. buď kteráž my pro jméno Kristovo podnikáme, buď kteráž Kristus, hlava naše, v nás, oudech svých, snáší.

Zach. 2, 8. Skut. 9, 4. Řím. 8, 17. 15) v nás, na nás. 16) t. jehož nám Bůh udílí. 17) t. abyšete se naším příkladem těšiti mohli, jestliže vás podobní zámulkové potkávali. Podobně Kristus apoštolů příkladem proroků a svatý Pavel příkladem Kristovým své posluchače těší. Mat. 5, 12. Žid. 12, 2. 3. 18) t. abychom je vám v známost uvedli a vy jako na nohy příkladem naším postavení jsouce, abyšete k němu ochotně chvátili. Pod. Žid. 13, 7. 19) t. k němuž se po úzké cestě a těsnou branou přichází. Mat. 7, 17. Nebo ačkoli samou pouhou milostí Boží skrze víru spasení býváme (Efez. 2, 8.), avšak musíme tou cestou, kterouž Bůh vyměřil, t. skrze činění pokání a rozličné zámulky do království Božího vjíti. Skut. 14, 22. Řím. 8, 18. 2 Tim. 2, 11. Pod. niž 4, 17. 20) t. že v dobrém setrváte a odplatu věčného života vezmete. 21) t. účastní budete. Tuto apoštol z dru-

EPIŠTOLA S. PAVLA

I.

UPŘÍMOST k klamu nemá přičítána býti, dokazuje: 1. Připomínáním svého pokušení, SV. PAVLA. pro něž přijít nemohl, o němž vypravuje: Kde naň přišlo? Jak veliké bylo? K jakému cíli naň od Boha dopuštěno? Od koho z něho vysvobozen? v. 10. K čím žádostem a proč ho zproštěn? 2. Upřímostí svou, kterouž připomínáním mnohých míst, na nichž ji pronášel, zveličuje, i jí na svědomí Korintských se odvoláváním potvrzuje a při tom cíl svého příchodu k nim ukazuje. 3. Stálostí svého učení, již potvrzuje:

8. Nechcemeť zajisté, abyste nevěděli, bratří, o ssouzení našem, kteréž sme měli v Azii²², že sme nad míru přetížení byli a nad možnost²³, tak že sme již²⁴ i o životu svém byli pochybili.

9. Nýbrž sami v sobě²⁵ již sme byli tak usoudili, že nebylo lze než umřítí, abychom nedoufali sami v sobě, ale v Bohu, jenž i mrtvé křísí;

10. Kterýž²⁶ z takového nebezpečství smrti vytrhl nás a vytrhuje, v něhož doufáme, že i ještě vytrhne;

11. *Když i vy nám pomáhati budete modlitbami za nás, aby z daru toho²⁷ příčinou †mnohých osob nám daného, od mnohých děkováno bylo Bohu za nás.

*Řím. 15, 30. †Níž 4, 15.

12. Nebo chlouba naše tato jest²⁸, svědectví svědomí našeho, že v sprostnosti a²⁹ v upřímosti Boží³⁰, ne v moudrosti tělesné³¹, ale v milosti Boží³² obcovali sme³³ na světě, zvláště pak u vás³⁴.

13. Neboť nepíšeme vám nic jiného, nežli to, což čtete³⁵, aneb což prvě znáte³⁶. A naději mám, že až do konce tak³⁷ znáti budete.

14. Jakož ste i poznali nás z částky, ³⁸žet jsme ³⁹chloubu vaše podobně jako *i vy naše⁴⁰, ⁴¹v den Pána Ježíše. *Filip. 2, 16. 1 Tes. 2, 19.*

15. A v tomť doufání⁴² chtěl sem k vám přijíti nejprv⁴³, abyste ⁴⁴druhou milost měli;

lého nářku se vyvozuje, t. že není v řeči nestálý a lehkomyšlný. 22) *Slyší to někteří na ono ssouzení skrze Demetria vzniklé (Skut. 19, 23.); ale rozuměti, že o nějakém hroznějším ještě pokušení tuto zmínku apoštol činí, jehož však svatý Lukáš nevyepisuje. Viz 1 Kor. 15, 32. 23) t. kterouž máme z svého přirození a ne z Božího obdarování. Nebo sic jinak apoštol o sobě jinde píše, že všechno může v tom, kterýž ho posíluje (Fil. 4, 13.) a Bohu svědectví vydává, že on nás nedopustí nad možnost naši pokoušeti. 1 Kor. 10, 13. 24) rady sobě dáti neuměli, co činiti máme nevěděli i z strany života (svého.) 25) R. měli sme usouzení neb ortel smrti. 26) tak velikého. 27) t. z vysvobození toho, kteréž z pouhé milosti Boží k vašim žádostem mně se v čas největší potřeby stalo. 28) t. tím se v pravdě chlubití můžeme. Přistupuje pak tu apoštol blíže k tomu, aby svým pomluvačům odpověděl, kteříž k zlehčení jeho učení jemu to odrhali, jako by s nějakými forteli se obíraje, své řeči dosti nečinil, když podle své přípovědi k nim nepřišel (1 Kor. 16, 5.) a skrze psání pohružku některým přisnou učiniv (1 Kor.*

4, 19.), že by již jim na oči jíti nesměl. 29) pravosti, celosti. 30) t. jakouž Bůh při svých máti chce (Gen. 17, 1.), aneb jakž Bůh toho jest svědkem. 31) t. ne s nějakými chytrostmi tohoto světa mezi vámi sme se obcházeli a v učení svém tělesné moudrosti sme nevyváděli. 1 Kor. 2, 1. 32) t. byvše dary Božími z jeho milosti pouhé bohatě obdaveni. 33) t. i věrně sme úřad svůj konali, i obcování šlechetně vedli. 34) t. kdež sme za přítčinou velikého množství Božích vyvolených mimo jiná místa děle pobýli. Skut. 18, 10. 35) t. prosté sou řeči naše, nepotřebí v nich nějakých divokých a nových smyslů hledati. 36) t. že jest tak a nejinak, vy sami toho svědkové jste, i nejedni mne výmluvna máte. 37) smysliti a rozuměti. 38) poněvadž jsme. 39) čest; t. nemáte ze mne hanby, sami víte, nebo svým se skrze mne získáním honostíte (1 Kor. 1, 12.) a v pravdě světla skrze mne nabytého neméně nežli jiní zborové máte. Níž 12, 13. Tu pak chloubu jejich apoštol v prvním svém listu haní, jelikož ji k zlému užívali; tuto pak schvaluje, jelikož k dobrému cíli ji obraceli. 40) t. že sem vás v takovém městě

I.

II. K KORINTSKÝM.

STÁLOST
UČENÍ BOŽÍHO.

1: Neproměnitelností toho, o němž kázal. 2: Svědectvím těch, s nimiž kázal. 3: Cílem, k němuž kázáním svým směřoval. 4: Mocí Ducha svatého, jehož dary připodobňuje: K oleji; ku pečetí; k závdavku. *Potom:* Ukazuje, proč se rozmyslil, aby k nim tehdy nešel, při čemž: 1. Příčiny té, pro niž k nim

16. A skrze vás jíti do Macedonie, a zase z Macedonie přijíti k vám, a od vás⁴⁵ abych byl doprovozen do Judstva⁴⁶.

17. O tom pak když sem přemýšloval, zdali sem co⁴⁷ lehkomyslně činil? Aneb⁴⁸ což přemýšluji, zdali podlé těla přemýšluji⁴⁹, tak aby bylo při mně: Jest, jest; není, není⁵⁰?

18. Ale vít věrný⁵¹ Bůh, že řeč naše⁵² k vám nebyla: Jest⁵³ a není;

19. Nebo Syn Boží Ješís Kristus, kterýž⁵⁴ mezi vámi kázán jest skrze nás, totiž skrze mne a Silvána a Timotea, nebyl: ⁵⁵Jest a není; ⁵⁶ale bylo v kázání o něm: Jest.

20. Nebo kolikž koli jest zaslíbení Božích, v němž jsou: ⁵⁷Jest, a v něm jest i amen⁵⁸ k slávě Bohu skrze nás⁵⁹.

21. *Ten pak, kterýž potvrzuje nás s vámi⁶⁰ v Kristu, a kterýž pomazal⁶¹ nás, Bůh jest. Niž 5, 5.

22. Kterýž i⁶² znamenal nás⁶³ a dal závdavek⁶⁴ Ducha svatého v srdce naše.

23. *Já pak Boha⁶⁵ za svědka беру na svou duši, že⁶⁶ lituje vás, ještě sem nepřišel do Korintu. Řim. 1, 9. Filip. 1, 8. 1 Tes. 2, 10.
1 Petr 5, 3.

v mnohé nešlechtnosti pohříženém Kristu získal, což sem sobě za důvod svého řádného k apoštolství povolání vzal i vám předložil. 1 Kor. 9, 2. 41) ke dni. 42) t. že do sebe nic toho nevím, abych s vámi fortelně zacházel, a že vy také mne v tom důvěrně pro Boží slávu a svůj užitek spasitelný přijmete. 43) t. prvé nežli do Macedonie. 44) dvojnásobní; t. když bych k vám jednou chůzí po dvakrát přišel, to jest vás i navštívil, i u víře utvrdil. Aneb tak, když bych k vám po dvakrát osobně přišel, jednou jda do Macedonie a po druhé odtud se vracaje. Niž v. 16. Jiní slyší to první jeho dobrodiní na služby, kteréž jim za půl druhého léta činil (Skut. 18, 11.), druhé pak dobrodiní na jeho jich navštívení obracejí. Jiní to dvoje dobrodiní neb tu dvojí milost vykládají na dvoje jich navštívení, jedno psáním, druhé osobou a ten smysl vidí se býti nepřipadný. 45) t. z krajiny vaší. 46) t. od těch, kteříž zbirku do Jeruzaléma nésti měli. 1 Kor. 16, 3. 47) Ř. lehkomyslnosti užíval; t. podlé své povinnosti úmysl máje vás navštívití a darů duchovních vám uděliti. Řim. 1, 11. 48) oč usilují. 49) t. zdali v tom svých tělesných věcí hledám a v svém úmyslu jsem vrtký jako tělesní a lehkomyslní lidé, kteříž umíníce nětco učiniti, potom když necítí v tom svého zisku, zase se rozpakují aneb lecos bez rozmyslu slibují a dá-li jim k tomu Bůh přijíti, na to

nepomýšlejí. A protož já znaje to, že sám Bůh kroky lidské zpravuje (Přísl. 16, 9.), doložil sem toho, že přijdu k vám, bude-li Pán chtíti. 1 Kor. 16, 7. 50) t. aby se nacházela při mně nestálost a vrtkost v řeči. 51) t. pravdomluvný a věrně své věrně i před lehkomyslností ochraňující. 52) t. kázání naše. Jako by řekl: Kázání naše nebylo nestálé; tedy i slib můj o mém příchodu učiněný nebyl by nejistý, kdyby v to přičiny nebyly vloženy. Nebo kdož v větší věci jest stálý, takéť stálostí v menších věcech dokáže. 53) t. podvrtilá, nestálá, kteráž by nětco jistila a hned zase tomu odpírala. 54) u vás. 55) jistě, nikoli, tak a ne tak; t. nebyl nějaký nestálý a proměnitelný. 56) ale byl v něm: jest; t. vždycky jeden a týž v Bohu Otci Kristus bez proměny zůstával. 57) pravda; t. v Kristu jsou nám učiněna i uterzena. 58) t. v Kristu a skrze Krista jsou splněna. Podobně Jan 1, 17. 59) totiž aby skrze kázání naše sláva Boží byla zjevena. 60) v Krista. 61) t. k úřadu povolal. Aneb kterýž nás všechny vyvolené dary Ducha svatého, jenž jsou víra, láska, naděje atd. obdařil, abychom jeho králové nad ďáblem, světem a tělem kralující, i kněží jemu sebe v obět živou i jiné oběti duchovní obětující býti mohli. 1 Petr 2, 5. Podobně 1 Jan 2, 20. 62) zapečetil. 63) t. Duchem svatým k věčnému životu (Efez. 1, 13. Item 4, 30.), čehož i křest svatý při nás vě-

PŘÍMLUVA nepřišel, přísahou potvrzuje. 2. Vstříce vychází podezřením těch, kteříž se SV. PAVLA. domnívali, že by nad nimi panský sobě počínati chtěl.

I. *Přímluva svatého Pavla za přijetí na milost již kajícího hříšníka*, v níž: *Jedno*: Pomluvačům odpovídá: 1. Proč k nim podle své přípovědi nepřišel. 2. Že ho z ukrutnosti pro vyloučení toho hříšníka spravedlivě vinniti nemohou, nebo: 1: Z potřeby slušné to učiniti poručil. 2: Ne nějak tyranicky, ale s bolestí srdce svého to činil. 3: K cíli výbornému, totiž k vzdělání jich a k dokázání k nim lásky, tím směřoval. *Druhé*: Příčiny

24. Ne jako bychom panovali nad věrou vaší⁶⁷, ale pomocníci jsme radosti vaší⁶⁸; nebo věrou stojíte⁶⁹.

KAPITOLA III.

Hříšníka toho zase na milost přijíti velí. 12. Práce věrných služebníků i původu jich i ovoce (skrže pěkný příklad) ukázáním zveličuje.

Moto sem pak sobě¹ uložil, abych k vám zase² s zámutkem nepřišel³.

2. Nebo jestliže já vás zarmoutím, i kdo jest, jesto by mne obveselil⁴, než ten, kterýž jest ode mne zarmoucen⁵?

3. A protož sem vám to napsal⁶, abych přijda, neměl⁷ zámutku z těch, z nichž bych se měl radovati⁸; doufaje o všech o vás⁹, že radost má jest všech vás radost.

4. Nebo¹⁰ z velikého ssoužení a bolesti srdce psal sem vám s mnohými slzami; ne abyšte zarmoucení byli¹¹, ale abyšte poznali lásku¹², kteroužto k vám¹³ velikou mám.

řících jest svědectvím jistým. 64) t. dal Ducha svatého, kterýž jest jistotou milosti Boží, tak jako mezi lidmi v jejich jednáních závadavek bývá znamením stále s obojí strany učiněné smlouvy. Podob. Efez. 1, 14. 65) *se dokládám.* 66) *šanuje*; t. nechtěje k vám pro vaše mnohé výstupky s metlou rychle přikročiti (1 Kor. 4, 21.), ale byv žádostiv napravení vašeho života dočekati. Neboť poněvadž se mnohé věci zlé mezi Korintskými našly, nemohl by jich apoštol, kdyby přítomen byl, než přísně podle své povinnosti trestati. 67) t. ačkoli sem řekl, že lituje vás, do Korintu sem nepřišel, avšak nemáte mne ani jiných spolu mých tovaryšů sobě tak vykládati, že bych panským duchem směl co při náboženství neb při svědomí vašem činiti. Neboť vím, že my služebníci nejsme páni, kteříž bychom vás po panskou děsili; alebrž jsouce prostředkové slova smíření (níž 5, 20.), k svědomí pokojnému a z něho k radosti jdoucí sloužíme. Podob. 1 Petr 5, 3. 68) t. *podle toho, že sme vám k tomu posloužili, abyšte toho hříšníka vyloučili a potom i s ním k svému potěšení ku pokání se obrátili.* 69) t. víra jest dar Boží (Efez. 2, 8.) a protož nad ní panovati nechceme. Aneb jako by řekl: Ten jest mocný důvod, že ste účastní té radosti, poněvadž ste zase u víře utvrzeni.

1) *Ř. usoudil.* Tuto pak apoštol z nářku třetího sebe vyvodí, totiž že pro vyloučení tobo hříšníka nemá za nějakého tyрана souzen býti. 2) t. *jako sem prvé skrže své psání k vám přišel.* 3) t. abych vás svým příchodem nermoutil, což by se státi bylo musilo, kdybych k vám byl prvé přišel, nežli byšte pokání činili a toho neřádného člověka vyloučili. 4) t. nebude žádného. Nebo vy Korintští jste ti, v jejichž potěšení já mám své obveselení. Jestliže bych tedy vás rmoutil, sám bych sebe rmoutiti musil. Podobně Bůh, však o jiné věci mluví. Oz. 11, 8. 5) t. nežli vy Korintští a zvláště pak ten někdy padlý a z poručení mého s velikým svým zámutkem satanu vydaný, ale již nyní k Bohu obrácený. 6) t. *což vás i toho hříšníka rmoutilo.* 7) *bolesti.* 8) t. *z vás Korintských, z jejichž poslušnosti a života kajícího mám se těšiti.* Jako by řekl: Jakož tělesný otec, uslyšel-li by někde na cestě, an se nětec od jeho dítěte doma zlého stalo, tedy nechtěje domů na zámutek přijíti, někoho aneb listy pošle, aby to před jeho příchodem zpraveno bylo: tak i já sem učinil, že sem vám před svým příchodem ku pokání psáním posloužil, odkudž rozuměti můžete, že sem vám psal, ne nějakým duchem tyranickým ale otcovským. 9) t. *že vy všechno což byšte rozuměli,*

II.

II. K KORINTSKÝM.

KORINTSKÝ HRÍŠNÍK pokládá přijetí toho hříšníka na milost: 1. Svůj příklad, v. 5. 2. Spravedlnost, že totiž kajícího člověka slušné jest za bratra přijíti a v trestání mírnost zachovati, v. 6. 3. Toho člověka nebezpečnosti duše, jestliže by se jemu ta milost nestala. 4. Ovoce lásky, kteráž dobrého se o bližním naděje a tak i kajícího na milost přijímá, v. 8. 5. Chytrost ďábelskou. *Třetí:* Vstříc vychází těm, kteříž jemu říci mohli: 1. Kázals ho vyloučiti, proč se podlé něho přimlouváš? Na to dí, že to učinil pro zkušení jich, a protož jakož prvé toho hříšníka vyloučením tak i nyní jeho přijetím poslušnosti dokázali, v. 9. 2. Bychom my pak jemu odpustili, tedy jaks ty nestálý, jemu to zase zdvihneš? na to odpovídá, že toho neučiní, nebo z srdce a upřímně jakožto před Kristem jemu to odpustil, v. 10. — II. Vypsání cesty Pavla svatého: 1. Pro ukázání příčiny, pro niž k Korintským podlé přípovědi nepřišel. 2. Pro posloužení jim k vážení sobě úradu jeho, při čemž: *Jedno:* Důvody svého rádného povolání ukazuje, totiž: 1. Svou milost k zborům a věrnost v práci, pro niž k Korintským nemohl přijíti. 2. Boží požehnání, o němž vy-

5. Jestližež pak kdo¹⁴ ¹⁵zarmoutil, ne mnež zarmoutil, než toliko¹⁶ poněkud, abych ho nepřetížil u všechněch vás¹⁷.

6. Dostít má¹⁸ takový na tom trestání, kteráž měl od mnohých¹⁹;

7. Tak abyšte naproti tomu již raději odpustili jemu a potěšili ho, aby snad²⁰ přílišným zámutkem nebyl sehlcen takový²¹.

8. Protož prosím vás, abyšte utvrdili k němu lásku²².

9. Nebo i proto psal sem,²³ abych zkušéním zvěděl, jste-li ve všem poslušni.

10. Komuž pak vy co odpouštíte, i já odpouštím. Nebo i já jestliže sem co odpustil, komuž sem odpustil, pro vás odpustil sem před obličejem Kristovým²⁴, abychom nebyli²⁵ oklamáni od satana.

11. Neboť nejsou nám²⁶ myšlení jeho neznámá.

12. Když sem pak přišel do Troady²⁷ k zvěstování evanjelium Kristova, ačkoli dvěře mi otevřiny byly²⁸ skrze Pána, však neměl sem²⁹ upokojení v duchu svém proto, že sem nenalezl Tita, bratra svého³⁰.

an mne kormoutí, s cesty složité. 10) z mnohého zarmoucení. 11) t. jakž nejedni smyslíte, že bych strany vylučování sobě panský počítati chtěl. 12) t. v tom, že se o vás starám, abyšte životů polepšili a tak ode Pána trestání nebyli. 1 Kor. 11, 31. 13) hojnou; obzvláštní. Ř. hojněji. 14) t. ten hříšník. 15) t. k zámutku posloužil. 16) s částky; t. již sem já jemu kajícímu tak všecko prominul, jako by nikdá nic zlého proti mně neučinil; samo toliko tedy již to pozůstává, abyšte i vy příkladem mým jemu odpustili. Pod. Gal. 4, 12. Aneb jakž někteří vykládají, jako by řekl: Netoliko mne zarmoutil, ale i vás, a protož neměli byšte mého usouzení o jeho vyloučení za nějaké tyranské souditi, alebrž je schvalovati. Nebo vás zarmoutil pohoršení učiněním, mne pak a Božího učení v potupu vydáním. 17) t. proto pravím, že mne s částky zarmoutil, abych ho vám více neoškivil a jeho prvé zámutkem obtíženého znovu nekormoutil a jako ubitého více nebil. J. ale i všechny vás zarmoutil. 18) t. ten hříšník. 19) t. osob v tom zboru Korintském. 1 Kor. 5, 4. 20) velikým, rozvodnilým, Ř. rozhojněným. 21) t. jako někdy Kain a Jidáš sobě nezoufal, aneb

nemaje k spasení naděje, ve všecko zlé se nevydal. 22) t. abyšte jej laskavě za bratra Kristova přijali a milovali. 23) Ř. zvěděl zkušení vaše. 24) t. mocí Kristovou neb na místě jeho upřímně a sprostně, jakožto ten, kterýž ví, že Kristus do srdce nahlédá. 25) zlovení, přikvačení, podvedení, přelštění; t. abychom na ten ďábelský smysl, že by po přijaté milosti Boží padli a kající na milost přijímání býti neměli, ďáblou chytrostí nepřišli, aneb mezi sebou na divná zrocení přivedeni nebyli. 26) chytrá usilování, úmysl jeho; t. že on netoliko zjevných věcí zlých naskytá, ale častokrát i pod zástěrou konání spravedlnosti neb milosti a sumou pravého náboženství svých věcí hledá. Viz toho příklad při Saulovi. 1 Král. 13, 9. atd. Item 15, 9. atd. 27) t. chtěje k vám podlé své přípovědi skrze Macedonii přijíti. 1 Kor. 16, 5. 28) ode Pána. Viz 1 Kor. 16, 9. Tuto pak apoštol až do kapitoly páté anobř z částky i šesté sebe z nářku čtvrtého, totiž z nářku pýchy a cizoložení čistého učení vyvozuje. 29) oddechnutí. 30) t. byv na něm žádostiv o vás a všech věcech vašich vyzvědět, protož vámi poněvadž ste ho dlouho u sebe drželi, a ne

VŮNĚ ŽIVOTA. pravuje: Kdy jest, skrze koho a kde na práci jeho vylito? *Druhé:* Na odpory některé odpovídá, totiž: 1. Že ačkoli jeho učení ne všechněm prospívá, však poněvadž to jimi schází, tedy jeho úřadem proto pohrdati nenáleží. 2. Ač o své práci důstojně mluvil, však jemu to přičítáno k vysokomyslnosti býti nemá, nebo: 1: Bohu čest z své práce a ne sobě připisoval. 2: Bez fortele ty služby konal, prohlédaje na to, že jest ten upřímný, od něhož ty služby původ mají; před nímž se dějí; o němž konány bývají.

Důstojnost přísluhování apoštolského k zahanbení falešných apoštolů Zákonem se chlubících vysvětlená: Jedno: Užitek toho přísluhování při obrácení Korintských prokázaným,

13. Ale ³¹požehnav jich, odšel sem do Macedonie.

14. Bohu pak buď díka, kterýž vždycky dává nám ³²vítězství v Kristu, a vůni známosti své zjevuje ³³skrze nás na každém místě.

15. Neboť jsme Kristova vůně ³⁴dobrá Bohu ³⁵v těch, jenž k spasení přicházejí, i v těch, kteříž hynou;

16. *Těmto zajisté jsme vůně smrtedlná k smrti ³⁶; oněmno pak vůně života k životu. Ale k tomu kdo jest způsobilý ³⁷? *Luk. 2, 34.*

17. *Neboť nejsme jako mnozí ³⁸cizoložící slovo Boží, ale jako z upřímnosti ³⁹, ale jako z Boha ⁴⁰před obličejem Božím o Kristu mluvíme. *Níž 4, 2.*

KAPITOLA III.

Poněvadž všech svatých služeb přítomných v církvi studnice jest Kristus, Boží moc a moudrost atd.; 4. tedy jsou mnohem důstojnější nad ony Starého Zákona figurné služby.

Začínáme opět sami sebe chváliti¹? zdaliž potřebujeme jako někteří² schvalujících listů k vám, neb od vás³ k jiným?

mnou to sešlo, že sem k vám podlé svého přirčení nepřišel. **31)** *nařídív jim, t. což bylo potřeba.* **32)** *slavně vítěziti, t. nad ďáblem a jeho syny.* **33)** t. skrze evangelium svaté od věků v tajemství skryté (Řím. 16, 25. Efez. 3, 9.), skrze něž vyvolení k oběti libě vonící bývají Pánu přivozováni (Řím. 15, 16.), a jako mozk vůni libou předivně očerstvování. **34)** t. jsme ti, kteříž Kristovu obět u vůni sladkosti obětovanou (Efez. 5, 2.) všemu světu v známost uvodíme. **35)** *t. příjemná a vzácná, a protož na tom přestávající, nic na soudy lidské nedbáme.* **1 Kor. 4, 3.** **36)** t. dítěli mi, poněvadž po té vaší vůni ne všickni okřívají, alebrž jako po nějakém smradu mrou, tedy marná jest tvá chlouba, že Bůh vůni známosti své zjevuje skrze vás na každém místě? Na to vám odpovídám, že jakož jsou dvoji lidé na světě, totiž spasenci a zatracenci, tak také dvoji moc provodí evangelium. Nebo těm, kteříž smrt Kristovu bez víry a kajícího života tak toliko jako jiného člověka rozjímají, anobřž na ni se horší, smrt věčnou (avšak ne samo z sebe, ale pro jejich nevděčnost) přináší; těm pak, kteříž v smrti Kristově život svůj složený věrou vidí, život věčný působí. *Jak. 1, 21.* **37)** t.

aby takovým služebníkem Páně byl; protož ani já sobě té cti neosobuji, ale tomu, kterýž mne od života matky k evangelium odědil, všecku čest připisují; tak níž kap. 3. až do šestého verše. **38)** šenkující, falšující slovo Boží, kupectví provodící v slovu Božím, totiž k tělesnému zisku je obračející (Níž 4, 2.) a jako šenkýři k vínu dobrému vody lidských nálezků a ustanovení přilévající. Tak činili falešní apoštolé, kteříž pro zalíbení se Židům a ujiti kříže k ceremonním zákonním, k obřízce a zachovávání rozdílu v pokrmích lidi vedli. *Gal. 6, 12.* **39)** *t. ne nějak chytře, podlé moudrosti světa a vášní těla, ale upřímě.* **40)** *t. jakž ono svůj původ vzalo z Boha a jakž nás Bůh k tomu dary svými nastrojuje.*

1) *t. já Pavel a Timoteus, kteříž sme tu epištolu psali. Výš 1, 1.* Těmi pak slovy s podivením neb s dotazem vynesenými apoštol vyhýbá svým pomluvácům a zvláště falešným apoštolům, kteříž mohli říci: Toho Pavla není než chlouba a daremní vřesk. Nebo chloubí se, že jest vůně k životu (výš kap. 2, 16.) a že se neobírá neupřímě s Božím slovem: což pak nám tak znamenitého zpravil, aby se tak pyšně chlubil? Protož těm

III.

II. K KORINTSKÝM.

FORMÁT jež sobě apoštol za list fedrovni neb formát vzal, o němž vypravuje: **APOŠTOLSKÝ.** 1. Jak jest zřetelně napsán? 2. Od koho? Od Krista. 3. Skrze koho? Skrze apoštola. 4. Čím? Duchem Božím. 5. Na čem? Na srdcích lidí vyvolených. *Druhé:* Původem toho přísluhování i všech darů apoštolských, a tu se dotýká toho: 1. Od koho sou jemu a skrze koho dáni? 2. Nestatečnosti jeho přirozené i jiných všechněch lidí. *Třetí:* Ukázáním rozdílu mezi přísluhováním Zákona starého a nového, nebo: 1. Zákon starý jest litera; Zákon pak nový jest duch, tak v. 8. 2. Zákon

2. List náš vy jste⁴, napsaný v srdcích našich, ⁵ kterýžto znají a čtou všickni lidé;

3. ⁶ Nebo to zjevné jest, že jste list Kristův⁷, ⁸ zpravený skrze přísluhování naše, napsaný *ne černidlem, ale Duchem Boha živého⁹; ne na deskách kamenných¹⁰, ale na deskách srdce masitých¹¹.

Ezech. 11, 19. Žid. 8, 10.

4. Doufání pak takové máme¹² skrze Krista k Bohu.

12. *Účel*

5. Ne že bychom¹³ dostateční byli¹⁴ mysliti nětco sami z sebe, ¹⁵ jakožto sami z sebe; ale ¹⁶ dostatečnost naše z Boha jest;

15. *po*
16. *trojici.*

6. Kterýžto i ¹⁷ hodné nás učinil služebníky nového ¹⁸ Zákona, ne litery¹⁹ ale Ducha²⁰. Nebo litera zabijí²¹, ale duch obživuje²².

ponluvačům vstříc vycházejce, diví se, že nechťí oči na to pootevřítí, jak jej skutek, jakožto mistra svého, při Korintských stalý, velice chválí; tak aby se mu z strany osoby své nebylo potřebí vychvalovati, aneb od někoho o sobě svědectví a připsání přinášeti. **2)** t. falešní učitelé, kteříž svědectvím psaným jako i nyní mnozí svými formáty nádherně se vynášejíce, učením čistým ani životem šlechetným toho svědectví nepotvrzovali. Neboť nehaní tu apoštol zprosta toho, když by kdo z pobožných o sobě připsání neb svědectví psané k zborům přinesl, poněvadž se i za jeho času pobožně toho užívalo (niz 8, 17. Skut. 18, 27. Řím. 16, 1. Žid. 13, 23.), ale toliko předs pysk falešným učitelům dává, kteříž pravdy svědectví sobě daného skutkem nedokazovali a apoštolu to, že nemá listů slavných, jako oni, o uši otloukali. **3)** *Ř. (listů) schvalujících.* **4)** t. z získání vás skrze přísluhování naše jest mocným důvodem a jako živým listem našeho apoštolství řádného a v něm práce věrné. **1 Kor. 9, 2.** **5)** kterémužto rozumějí; t. z samého skutku soudí, že jsem služebník věrný. **6)** když zřetelně pronáší se to, *Ř. patrní, zjevné (jste).* **7)** t. jste vyvolení Kristovi, od něho skrze mne získání, a tak list Kristův sloвете netoliko podle toho, že jej z víry vyznáváte a hlásáte, ale k němu také průčastněni jsouce, zákon jeho v srdci svém napsaný máte. **8)** způsobený. **9)** t. kterýž jest netoliko sám živ, ale i jiné obživuje a znovu zplozjuje. **10)** t. jako někdy Zákon starý. *Exod. 24, 12. Item 34, 1.* **11)** t. Duchem svatým obměkčených, *Ezech. 36, 26.* **12)** t. takové toto naše mluvení o užitečném našem přísluhování ne z nějaké naší jde vysokomyšlnosti, jakž nás v tom někteří hledáte, (nebo víme, že sami z sebe nic nejsme), ale z toho pochází, že ruku Boží a jeho po-

žehnání při sobě spatřujeme, pročž jemu a ne sobě všecku čest té užitečné práce připisujeme. **Pod. 1 Kor. 3, 6. 13)** hodní, způsobní, zdatilí. **14)** přemýšlovati, t. nětco dobrého ovšem pak lidských srdcí obměkčovati. *Pod. Jan 15, 5.* **15)** jelikož. **16)** hodnost, způsobnost, zdatilost, aneb: ale že jsme způsobní (toť jest) z Boha. **17)** způsobné, dostatečné, t. k takové svatě práci. *Podob. výš 2, 16.* **18)** smlouvy. **19)** t. Zákona skrze Mojžíše vydaného, jež literou proto nazývá, že literou byl na deskách kamenných napsán (niz v. 7.) a bez Krista jako litera mrtvá moci k vykonání toho nedával, což činiti příkazoval. *Viz Řím. 2, 27.* **20)** t. *evanjelium svatého, k životu věčnému vyvoleným sloužícího.* To pak Duchem slove proto: 1. Že je apoštolé ne na nějakých tělesných deskách napsané přijali, ale od Ducha Páně, mistra nejlepšího, ve všelikou pravdu uvedeni byli (*Jan 16, 13.*) a milost Boží v evanjelium se kázící skrze téhož Ducha Páně podle Božích slibů jako i jiní věřící v srdcích napsanou měli. *Jer. 31, 33.* 2. Ze ne nějaké věci hmotné, tělesné a figurné, ale Krista, jenž jest Zákona duch neb duše a život (niz v. 17.) nám předkládá. 3. Že skrze ně Duch svatý věřícím dáván bývá, i v nich dílo své spásitelné dělá. *Gal. 3, 2. Efez. 1, 13.* A tak apoštol nazýváje sebe služebníkem ne litery ale Ducha, ukazuje, že není neužitečný ale užitečný služebník. **21)** t. Zákon starý vynášením ortelů smrti na ty, kteříž ho neplní. *Deut. 27, 26. Gal. 3, 10.* Zabijíť pak Zákon ne sám z sebe, nebo on dobrý a svatý anobř život jest (*Řím. 7, 12. Deut. 30, 15.*), ale když ho lidé neplní a od něho jako péstouna svého k Kristu, pravému životu, vedeni jsouce, jíti nechtějí. **22)** t. evanjelium věrou přijaté; tak když se z něho víry na-

SLÁVA NOVÉHO PRÍSLUHOVÁNÍ. starý zabíjí; ale nový obživuje. 3. Zákon starý psán jest na kamení; nový pak na srdci věřících. 4. Zákon starý všecky odsuzuje; ale nový věřícím spravedlnost Kristovu přisvědčuje. 5. Zákon starý proti novému jest jako hvězda proti slunci nepatrný; nový pak jest velmi slavný. 6. Zákon starý měl přestat; ale nový bude až do světa skonání trvati, v. 11. 7. Zákon starý u přirovnání k novému byl figurami velmi zatemněný, čehož důvodem byla zástěra na tvář Mojžíšovu

7. Jestližeť pak přísluhování smrti²³, ²⁴ literami vyryté na ²⁵ dskách kamenných, bylo slavné, *tak že nemohli patřiti ²⁶ synové Izraelští v tvář Mojžíšovu pro slávu obličejé jeho, kteráž ²⁷ pomínouti měla;

Exod. 34, 34.

8. I kterakž by ovšem přísluhování Ducha ²⁸ nemělo býti slavné²⁹?

9. Nebo jestližeť přísluhování ³⁰ pomsty ³¹ slavné bylo, mnohemť se více ³² přísluhování spravedlnosti³³ ³⁴ rozhojňuje v slávě.

10. Nebo to, což oslaveno bylo, aniž oslaveno bylo v té částce ³⁵ u přirovnání této předústojné slávy.

11. Nebo jestližeť to pomíjející³⁶ bylo slavné, mnohemť více to, což zůstává³⁷, jestiž slavné.

12. Protož majíce takovou naději³⁸, mnohé svobody v mluvení užíváme³⁹.

13. ⁴⁰ A ne jako Mojžíš, kterýž kladl zástěru na tvář svou⁴¹, aby nepatřili synové Izraelští k ⁴² cíli té ⁴³ věci pomíjející.

bývá (Řím. 10, 17.), z níž potom spravedlivý obživen, posvěcen (Ezech. 47, 9. Jan 5, 25.), ano i životem věčné slávy darován bývá. Abak. 2, 4. Avšak kdež by evanjelium a Kristus v něm věrou přijato nebylo, tedy tak dobře jako i Zákon nevěřící odsuzuje a zabíjí a literou mrtvou zůstává (Jan 3, 18.), podlé čehož se vůni k smrti (výš 2, 16.), jako i Kristus kamenem ourážky nazývá. Luk. 2, 34. 23) t. Zákon, kterýž lidi k hříchům, avšak ne sám z sebe, podpaluje (Řím. 7, 8, 11.), za nimž odplata, totiž smrt, hned očekává. Řím. 6, 23. 24) v literách (záležející.) 25) Ř. kameních; t. k vyznamenání lidského srdce tvrdosti a k vykonání Božích příkázání nemožnosti. Nebo jakož na kamení nespůsobně černidlo se může chytiti, anobřž dosti pracně železem se může litera vytesati: tak člověk nýbrž nespůsobněji může příkázání Boží plniti. 26) t. pro vymalování toho, že Zákon bez Krista a Ducha jeho více znak obráží, nežli osvěcuje. 27) vyprázdněna býti, na nic přijíti. 28) t. evanjelium, skrze něž Duch svatý moc svou provádí. 29) t. podlé toho: 1. Ze v Zákoně starém byly figury; v evanjelium pak zvěstuje se pravda jejich skrze Krista již stalá. Jan 1, 17. 2. Sláva Zákona starého na samém obličejí Mojžíšovu a ne na všem těle vidína byla; sláva pak skrze Krista způsobená a v evanjelium se zvěstující na všecken život člověka se vztahuje, jakž toho příklad Kristův potvrzuje. Mat. 17, 2. 3. Mojžíš, vydavatel Zákona starého, slávy sobě na tvář svou propůjčené

žádnému udělití nemohl; ale Kristus své věřící slávou v evanjelium zaslíbenou s sebou oslaví. Řím. 8, 17. 4. Sláva Zákona starého na tváři Mojžíšově se třpytící měla pomínouti; ale sláva v evanjelium se zvěstující na věky má zůstati. 30) Ř. úsudku, potu-pení; t. Zákona starého, skrze něž Bůh v svých úsudcích a pomstách se osvědčuje i je na hříšníky wozuje. Deut. 28, 15. atd. 31) Ř. sláva. 32) služebnost, služba. 33) t. evan-jelium, kteréž ospravednění v Kristu ukazuje (1 Kor. 1, 30.) i je věřícím přisvědčuje. Řím. 5, 1. 34) více má slávy. 35) Ř. příčinou této převyšující, převyššené neb nesmírné slávy, t. nového přísluhování. 36) t. Zákon starý, kterýž s svými ceremonii a figurami do Jana Křtitele měl trvati. Mat. 11, 13. 37) t. služba nového Zákona. 38) t. že jsme služebníci ne litery ale Ducha, a že evanjelium i s svým přísluhováním bude až do skonání světa zů-stávati. 39) t. světle a srozumitelně a ne jako Mojžíš u figurách mluvíme, anobřž směle a svobodně přísluhování nové nad přísluho-vání staré vystavujeme. 40) aniž (tak činíme) jako Mojžíš. 41) t. k vyznamenání toho, že ten lid Izraelský maje bleskem Zákona oči myslí obražené, nikoli nemohl znakem rozumu svého tajemství v něm zavřených stihnouti. 42) konci; t. skrze figury na Krista. Řím. 10, 4. Nebo ten jest cíl Zákona, aby lidi k Kristu vedl, čemuž řídeci v tom lidu roz-uměli. Gal. 3, 24. To pak příkrývání tváři ne na úmysl Mojžíšův, ale na Boží řízení slyšáno býti má. Neboť to Mojžíš činil ne-

IV.

II. K KORINTSKÝM.

VĚRNOST V UCENÍ. položená i slepota židovská (a tu se dotýká: Jak dlouho ta tma při tom lidu trvá? Kdy a skrze koho, i s jakým užitekem odjata bývá?) Ale nový Zákon světle, jako v nejjasnějším zrcadle, slávu Boží v Kristu nám předkládá, a tu souditi: 1: Kdo toho světla dochází? 2: Od koho? 3: K jakému cíli?

I. *Služba k důvěrnému přijímání v službách apoštola*, nebo: 1. Svou povinnost věrně koná, přihlédaje: Na důstojnost svého úřadu; na milost Boží, z níž k tomu úřadu jest po-

14. Ale ztupeni sou⁴⁴ smyslové jejich. Nebo až do dnešního dne ta zástěra⁴⁵ v čítání starého Zákona zůstává neodkrytá⁴⁶; nebo skrze Krista toliko⁴⁷ se odnímá.

15. Protož až do dnešního dne, když se čte Mojžíš, zástěra⁴⁸ jest položena na jejich srdci.

16. Než jakž by se obrátilo⁴⁹ ku Pánu, odňata bude ta zástěra⁵⁰.

17. Nebo Pán jest Duch ten⁵¹, a kdež jest ten Duch Páně, tuť i svoboda⁵².

18. My pak všickni⁵³ odkrytou tváří⁵⁴ slávu Páně jakožto v zrcadle⁵⁵ spatřujícíe, v tžž obraz proměnění býváme⁵⁶ od slávy v slávu⁵⁷, jakožto⁵⁸ od Ducha Páně.

KAPITOLA IV.

Jaká věrnost, pilnost, 5. pokora, 8. stálost, 13. opravdovost a v duchu z spatřování budoucích přeslavných věcí libost při služebnících Páně stkvíti se má, i vypravuje utěšeně, 16. i příklad toho na sobě ukazuje.

Protož majíce¹ toto přísluhování², tak jakž sme milosrdenství došli³,⁴ neoblevujeme v něm;

toliko proto, že ten lid jemu svěřený blesku jeho tváří nemohl snést; ale Bůh jejich slepotu vnitřní tím ráčil ukazovati. Jako by tedy apoštol řekl: Což se tedy tím jeho bleskem honíte a podlé toho sprostností evangelium pohrdáte? Zdaž vám ten blesk co prospíval? nýbrž zdali více vám neškodil, nežli užitku přinášel? **43)** služby, slávy. **44)** myslí. **45)** t. ta židovská slepota. **46)** t. temnost nezapuzená při těch, kteříž spravedlnosti v Kristu připravené znáti nechtějí, ale v své spravedlnosti doufají. Řím. 10, 3. **47)** svou platnost trati, když on ráčí koho osvětliti a sebe jemu v známost uvéstí. **48)** visí. **49)** t. srdce jejich. **50)** totiž, jakož tam někdy Mojžíš u figure, když se obrátil tváří ku Pánu, tedy zástěru s tváří snímal a ji nepotřeboval (Exod. 34, 34), tak kdož se k Bohu skrze víru obrací, ten k osvěcení přichází, ještě sic jinak jako Mojžíš obrácejce se od Boha k lidu, zástěru na tvář bral; tak kdož se od Boha k hříchům obrací, ten v slepotu upadá, anobř to z slepoty dělá. **51)** t. Kristus jsa té litery, to jest Zákona starého duchem neb duší (výš v. 6.), jí živosti uděluje; tak když Duchem svým lidi daruje a skrze něho je obživuje, i tu zástěru, to jest slepotu srdce a zlé smysly

při vysvětlování Zákona, odjímá. Ješto sic jinak, jakož tělo bez duše jest mrtvé; tak Zákon bez Krista jest litera mrtvá, anobř smrt pouhá. Viz Řím. 2, 27. A zase, jakož duše s tělem jsuc spojená, je obživuje; tak Kristus v nás přebývá, to působí, čehož Zákon vyhledává (Řím. 8, 3.) a podlé toho Zákon, že duši očerstvuje, svědectví má. Žalm 19, 8. **52)** t. osvobození z manství hřícha a věčného zatracení. Jan 8, 36. Řím. 8, 15. **53)** t. svatě církve služebníci a potom i lid. **54)** t. zřetelně, jakž to v životě tomto býti může; protož toto mluvení onomu nic neodpírá. 1 Kor. 13, 12. **55)** t. v Kristu, pravém Otce nebeského obrazu. Jan 1, 18. Žid. 1, 3. **56)** t. z takového spatřování věrou Boha v Kristu na sebe ten obraz svatosti a nevinnosti Kristovy, jako někdy Mojžíš patřiv na Boha, poněkud běžeme, a nad to my služebníci služebně, jako i Kristus Duchem svým podstatně, jiné osvécujeme. **57)** t. abychom jsouce Krista účastni, i my slavní byli a k němu se den po dni více připodobňovali. 2 Petr 3, 18. **58)** od Ducha Pána; t. dílem Ducha Páně.

1) takové. 2) t. tak důstojný úřad, jakýž jest v předešlé kapitole vypsán a nad přistoučování starého Zákona vystaven. Výš kap. 3.

VĚRNOST V UČENÍ. volán. 2. Zlého se upřímě vystříhá: 1: V svém obcování. 2: V učení, čehož svědkové jsou: Mnozí pobožní lidé; Bůh té upřímosti jeho dárce i spytatel srdce. — II. Odpověď daná nepřátelům, kteříž by apoštolu chtěli říci: *Jedno:* Není tvé učení tak, jakž se chlubiš, světlé, nebo ne všickni jím osvěceni bývají. Na to apoštol odpovídá: Že to ne evangelium svatým ale lidmi schází, o nichž vypravuje: 1. Kdo je oslepuje? 2. Které? 3. Proč? *Druhé:* Velmi jsi pyšný, že se tím učení honosíš. Ten pak odpor apoštol poráží: 1. Cílem svého učení. 2. Ukazováním na původ toho světla, t. na Boha. *Třetí:* Poněvadž pro to učení mnoho učitelé trpí a jsou opovrženi, není podobné, aby ono bylo pravé. Tu pak apoštol: 1. Toho propůjčuje, že jest jako nějaká střepina mdlý a protivensství snáší. 2. Tomu, aby pro ta pokušení mělo slušné evangelium pohrdáno býti, odpírá, předkládaje: 1: Cíl těch pokušení a darů sobě

2. Ale odmítáme⁵ ukryvání neslušnosti,⁶ nechodíce v chytrosti, aniž se lstivě obírajíce s slovem Božím⁷; ale zjevováním pravdy⁸ v příjemnost uvodíce sebe u každého svědomí lidského před obličejem Božím.

3. Pakliž zakryté jest⁹ evangelium naše,¹⁰ před těmi, kteříž hynou¹¹, zakryté jest.

4. V nichžto Bůh¹² světa tohoto oslepil mysl, totiž v nevěrných, aby se jim¹³ nezasvítilo světlo¹⁴ evangelium slávy Kristovy¹⁵, kterýž jest obraz Boží¹⁶.

5. Neboť ne sami sebe kážeme¹⁷, ale Krista Ježíše¹⁸ Pána¹⁹; sami pak o sobě pravíme, že jsme služebníci váši pro Ježíše.

6. Bůh zajisté, kterýž²⁰ rozkázal, aby se z temností světlo zablesklo, tenť se osvítil v srdcích našich²¹ k osvětlení známosti slávy Boží v tváři Ježíše Krista²².

7. Mámeť pak poklad tento²³ v nádobách²⁴ hlinněných, aby důstojnost té moci²⁵ byla Boží, a ne z nás²⁶;

3) t. k jakémuž sme úřadu z pouhé milosti Boží povoláni. Podob. 1 Kor. 15, 10. 4) nekrsáme, nepohoršujeme se, neliknujeme se (tak níž v. 16.); t. pro nějaké těžkosti povinnosti své neopouštíme. 5) mrzkosti skrýše; t. nejsme pokrytci, ale bez ohony upřímě a sprostně v životu i v učení se chováme, tak že nikoli nám (jako falešným prorokům, níž 11, 13.) není potřebí nějakých našich mrzkostí, jako bychom je v řeči neb skutku páchali, pěkně líčiti a jim té i oné barvy dávatí a jako do skrýší utíkatí. 6) neobcházejíce se s chytrostí. 7) t. jako falešní apoštolé. Viz výš 2, 17. 8) t. světlým Božího slova kázáním. 9) t. nesvětlé. 10) v těch. 11) t. kteříž jako někdy onen Faraó k zatracení (Řím. 9, 17.) oddáni sou a slepě k němu jdou. 12) věku; t. ďábel, kterýž sobě svět tento osobuje (Luk. 4, 6.) i v lidech světských své dílo dělá (Efez. 2, 2.) a oni jemu jako Bohu slouží, podlé čehož jej i jinde Písma svatá knížetem světa nazývají. Jan 12, 31. Efez. 6, 12. Podobně břicho bohem slove, proto že se lidé hovadní pilně jemu v službu vydávají a je opatrují. Fil. 3, 19. 13) nezablesklo. 14) slavného evangelium. 15) t. světlé kázání svatého evangelium, v němž se nám sláva Kristova aneb slavný Ježíš Kristus zvěstuje. 16) t. v němž

se nám Bůh neviditelný patrně znáti dává. Kolos. 1, 15. 1 Tím. 3, 16. Podob. Jan 1, 18. 17) t. ne svého zisku ale slávy Kristovy hledáme; a protož abychom zatemněle kázali, ani příčiny ani úmyslu nemáme. 18) t. abychom vám k známosti a účasti jeho posloužili. 19) t. že on jest našim Pánem. 20) řekl, t. jakož na počátku samým rčením světlo stvořil a jím všecken svět osvítil (Gen. 1, 3.); tak nyní srdce naše zvlášť služebníků osvěcuje, abychom slepým oči otvírali a je z temností k světlu obraceli, Skut. 26, 18. A protož učení naše nesvětlé býti nemůže, když od Boha svůj původ má. 21) k zažmnutí. 22) t. aby skrze nás osvětlení jsouce, slávu Boží na tváři Kristově ne nějak zakryté, jakáž byla Mojžíšova (výš 3, 13.), ale jako na odkryté zřetelně a jasně spatřovali. 23) t. to světlo, jímž nás Bůh obdaril; výš v. 6. 1 Kor. 2, 10. Aneb evangelium, kteréž jinde apoštol slovem smíření (níž 5, 18.) a Pán Kristus též pokladem nazval. Mat. 13, 44. 24) střepiných, t. v tělech svých z země učiněných, kteréž netoliko jsou smrtné a jako střep nestálá, ale mnohým pokušením poddaná. A protož se k svým bídám známe, i vám, abyšte se na ten poklad více nežli na nás ohlédali a tak pro naši mlobu jím

IV.

II. K KORINTSKÝM.

NEBEZPEČENSTVÍ SLUŽEBNÍKŮ. daných, tak v. 10. 11. 2. Přítomnost Božskou v těch pokušeních, kterouž proti pateré své bídě staví. 3: Dobrou při, pro niž jako i svatý David trpí. 4: Jisté z zámutek zdejších jako z nějaké smrti vysvobození. 5: Užítky z těch utrpení jdoucí, totiž: Slávu Boží a spasení posluchačů, v. 15.;

8. Když se všech stran ²⁷úzkost míváme, ale nebýváme cele potlačeni; ²⁸býváme vrtkáni, ale nebýváme docela zvrtkáni²⁹;

9. Protivenství trpíme, ale nebýváme opuštěni; býváme³⁰ opovrženi, ³¹ale nehyneme.

10. ³²Vždycky * mrtvení Pána Ježíše na těle nosíme, aby i život Ježíšův na těle našem ³³zjeven byl. *Gal. 6, 17.*

11. *Vždycky zajisté my, kteříž živi jsme, na smrt býváme vydávání³⁴ pro Ježíše, aby i život Ježíšův zjeven byl na smrtedlném těle našem³⁵. *1 Kor. 4, 9.*

12. A tak smrt v nás ³⁶moc provodí, ale v vás život³⁷.

13. Majíce tedy ³⁸téhož ducha víry podle toho, jakž psáno jest: *Uvěřil sem, protože sem mluvil; i myť věříme, protože i mluvíme; *Žalm 116, 10.*

14. Věduce, že ten, *kterýž vzkřísil Pána Ježíše, i nás skrze Ježíše vzkřísí³⁹ a postaví s vámi⁴⁰. *1 Kor. 6, 14.*

15. Nebo to všecko pro vás se děje, aby ta přehojná milost skrze díkůčinění od mnohých rozmohla se k slávě Boží⁴¹.

16. Protož neoblevujeme; ale ačkoli ten zevnitřní člověk náš ruší se⁴², však ten vnitřní obnovuje se⁴³ ⁴⁴den ode dne.

nepohrdali, anobř majíce ho sobě částku udělenou, s bázní chodili a s třesením spasení konali (Filip. 2, 12.), pilně sloužíme. Nebo co jest nad ten poklad dražšího? a co nad lidská těla křečejšího? **25)** t. kterouž obdaření jsouce, způsobní sme k osvěcování slepých. **26)** t. proto Bůh na nás nestatečné bídě vzkládá, aby patrněji vidno bylo, že ta moc, kterouž skrze nás provozovati ráčí, není naše, ale toho, kterýž pod křížem předivně své služebníky opatruje a skrze ně téměř usmrcené lidi obživuje. Podob. 1 Kor. 1, 17. **27)** všelijak neb všudy bídu neb ssoužení míváme, ale nebýváme do konce ssouženi. **28)** tak i jinak se rozmýšlíme, vrtkáme; t. takové těžkosti na nás přicházejí, že podle soudu lidského nelze v nich než zahynouti a na divná rozpakování bez pomoci Boží přicházeti. **29)** t. nepřichází nám k tomu, abychom hned nevěděli co činiti, ale sobě musili zoufati; neboť Bůh cestu v bezcestí nám nachází. Viz toho příklad níž 11, 32. **30)** poráženi; t. jako v nějakém boji. **31)** nebýváme zahlazeni. **32)** všudy smrt, t. způsob žalostný bíd a zámutek plný při sobě cítíme a jej jako s sebou všudy nosíme, kdyžto v hrdle smrti pro jméno Kristovo každé hodiny jsme a tak se k životu jeho připodobňujeme. Pod. výš 1, 5. Řím. 8, 29. **33)** zřetelně vidm byl, t. aby to patrné bylo, že

ne my, ale Kristus, kterýž jest živ a králuje, svou moc při nás smrtedlných pronáší, když v nás skrze Ducha svého mocně dílo dělá a předivně nás z bran smrti vyzovuje i k životu svému připodobňuje. **34)** t. v hrozných nebezpečnostech býváme. Pod. Řím. 8, 36. **35)** t. kteréž netoliko jest jako jiných lidí porušitelné (Žid. 9, 27.), ale vždycky pro jméno Kristovo v hrdle smrti a v rukou vrahů zůstává a tak mrtvení jeho na sobě nese. Výš v. 10. **36)** dílo své působí. **37)** t. takové bíd pro váš užitek spasitelný na nás doléhají (níž v. 15.) a protože vám ku překážce k přijímání našeho evanjelium býti nemají. **38)** jednotejného. **39)** t. z pokušení nynějších a k smrti připodobněných (výš 1, 10.) vysvobodí a potom i k věčné slávě z mrtvých vzbudí. **40)** t. buď vám nyní mne ku potěšení vašemu navrátí, buď spolu s vámi v věčné slávě před obličejem svým postaví. **41)** t. aby to mé předivně z nebezpečností vysvobození, kteréž se z pouhé milosti Boží stane, dalo příčinu mnohým k slavení jména Božího. **42)** t. tělo se všim tím, což k němu přísluší, jako jest: zdraví, čerstvost, bohatství, sláva atd. Jako by řekl: Znáš se k tomu, že veliký nedostatek podle těla trpím, tak že byv prvé někdy v Židovstvu slavný, milý a všim pohodlím opatřený, již chudobu, potupu, nepřítelů snáším, anobř k dokonání života se

ODPLATA pomoc k zrůstu v dobrém, v. 16.; odplatu budoucí, ty zdejší bídy daleko převyšující, nebo: 1. Naše bídy jsou malé a lehké; ale slávy dáno bude brímě veliké. 2. Bídy jsou časné; sláva pak bude věčná.

I. *Potěšení zvlášt služebníků církve jistou nadějí života věčného, ježž: Jedno: Zveličuje, ukazováním rozdílu mezi způsobem zdejšího života a budoucího, nebo: 1. Zdejší jest zemský; ale onen nebeský. 2. Zdejší jest jako stánek časný; onen pak jako pevné stavení, jest věčný. 3. Zdejší jest podružství; onen pak dědictví, v. 6. Druhé: Jistotu jeho ukazuje, totiž:*

17. *Nebo ⁴⁵toto ⁴⁶nynější lehoučké ssoužení naše převelmi veliké věčné slávy brímě nám působí⁴⁷; *Řím. 8, 18.*

18. ⁴⁸Když nepatříme na ty věci, kteréž se vidí, ale na ty, kteréž se nevidí. Nebo ty věci⁴⁹, kteréž se vidí, jsou časné; ale které se nevidí, jsou věčné⁵⁰.

KAPITOLA V.

Nadějí budoucích věčných a rozkošných věcí i potěšuje apoštol věrných služebníků, 9. i k snažnému s dobrým svědomím pracování příkladem svým ponouká; 19. naposledy kterak veliké a slavné věci Kristus Pán svěřil služebníkům svým, vypravuje.

Víme¹ zajisté, že byl-li by tohoto našeho zemského² přebývání stánek zbořen, stavení³ od Boha⁴ máme, příbytek ne rukou udělaný⁵, věčný v nebesích.

2. *Pročež i v tomto stánku⁶ vzdycháme, v příbytek svůj, kterýž jest⁷ s nebe, oblečení⁸ býti žádající; *Řím. 8, 23.*

3. Jestliže však oblečení a ne nazí nalezení budeme⁹.

blížím. 43) t. duch opravený a všechno to nové z Boha narození den po dni více síly u víře, v lásce i v naději nabývá, tak aby těmi zdejšími bídami netoliko přemožen nebyl, ale k hojnějším pracem jimi se vzbuzoval a jako palmový strom rostl (viz Žalm 92, 13.) i zatím věčné odplaty očekával. Pod. Řím. 5, 3. Item 7, 22. 44) *den jako den.* 45) *nebo lehoučkost tohoto pomíjejícího našeho ssoužení přenesmírná, přenesmírné slávy břemeno nám působí.* 46) *časné, pomíjející, na kratičko trvající.* 47) *t. k věčné slávě nás vede, kteráž z milosti Boží nám dána bude. Neboť toto apoštol píše ne o zásluze života věčného; ale o cestě, po níž k tomu, což Bůh z milosti dává, věrní přicházejí. Viz výš 1, 6. Řím. 2, 6. 48) nám, kteréž nepatříme.* 49) *t. ta utrpení.* 50) *t. ta odměna za těmi utrpeními jdoucí jest věčná.*

1) *t. nepochybnou naději podlé Božích slibů věřícím učiněných (Jan 5, 24.) k věčnému životu máme.* 2) *domu, t. byl-li by život náš prostředkem smrti přestřižen. Nebo člověk jsa mladý, čerstvý, silný, krásou, rozumem, pamětí, bohatstvím a slávou obdařený, bývá jako nějaký stánek z zeleného větvoví zdárný; avšak po malé chvíli pracemi, starostmi, nemocmi a smrtí na porušení přichází. V témž smyslu život náš stínu a páře dymové se připodobňuje. Žalm 102, 12. Jak. 4, 14. 3) t. život nesmrtelný a osla-*

*vený, aneb příbytek v nebesích Kristem Pánem připravený. Jan 14, 2. 4) z Boha; t. původ mající. Nebo ačkoli i zdejší život a všechno k zachování jeho příslušející ne tak z rodičů jako z rukou Božích pochází, avšak u přirovnání k zdejšímu strastnému onen oslavený, nesmrtelný a žádných prostředků k zachování svému nepotřebující jest mnohem důstojnější (a ať se dí) právě jako Božský život; protož pro jeho důstojnost z Boha jej býti praví. 5) t. ne nějaký nestálý, jakéž bývá všechno rukama lidskýma učiněné. 6) *lkáme; t. jsouce jisti svým budoucím oslavením tužebně toho žádáme.* 7) *nebeský.* 8) *t. žádostiví sme bez podnikání časné smrti (níž v. 4.), nesmrtelnosti a oslavení onoho dojíti (1 Kor. 15, 42. 52.) a jako v ni oblečení býti.* 9) *t. poněvadž z těl svlečení a tak nazí, to jest mrtví, nemáme zůstatí, ale nesmrtelností a slávou jako rouchem ušlechtilým máme přiodíni nýbrž k slavnému tělu Kristovu připodobnění býti. Filip. 3, 21. Aneb jako by řekl: Víme o tom jistotně, že slávou nebeskou máme obdaření býti, a protož po ní toužíme: ale oblečení-li, t. v tomto-li životě, čili nazí, to jest mrtví a jako z těla svlečení, nalezení a příchodem posledním Páně zastížení budeme, o tom nevíme. Aneb jakž jini vykládají: Jestliže však oblečení, t. tím rouchem svadebním (Mat. 22, 11.), jenž jest ospravedlnění a život Kristův (Gal.**

II. K KORINTSKÝM.

ŽÁDOST APOŠTOLOVA
SMRTI.

1. Žádost svatých dojíti toho života. 2. Cíl od Boha stvoření vyvolených. 3. Dary Ducha svatého, jimiž sou vyvolení obdařeni. — II. Služba opět Korintským učiněná, aby nezhrdali: Jedno: Osobou apoštolovou, nebo věrně a upřímně svou povinnost koná, předkládáje sobě: 1. Budoucí vzkříšení, v. 9. 2. Soud poslední, o němž vypravuje: Kdo bude souzen? Od koho? K jakému cíli? (a při tom pomluvačům k chloubě jemu přičítajícím to, že o své práci vypravoval, příčiny toho ukazuje: Z strany věřících; z strany nepřátel; z strany

4. Nebo kteříž jsme¹⁰ v tomto stánku¹¹, lkáme, jsouce obtíženi¹²,¹³ poněvadž bychom nechtěli svlečeni býti¹⁴, ale přiodíni¹⁵, *aby¹⁶ pohlcena byla smrtečnost¹⁷ od života¹⁸. *1 Kor. 15, 54.*

5. Ten pak, kdož nás¹⁹ tak k tomu²⁰ způsobil, Bůh jest, kterýž také dal nám závdavek Ducha svého²¹.

6. Protož doufánlivé²² myslí vždycky jsouce a vědouce²³, že dokudž pohostinu jsme v tomto těle, ²⁴vzdáleni sme ode Pána.

7. (Nebo skrze víru chodíme²⁵ a ne skrze vidění tváří Páně.)

8. Doufánlivéť pak myslí, pravím, jsme²⁶ a oblibujeme raději²⁷ vyjítí z těla a přijítí ku Pánu.

9. Protož²⁸ i ²⁹usilujeme, buďto v těle pohostinu jsouce, buďto z těla se berouce³⁰, jemu se líbiti.

10. *Všickni my zajisté ukázati se³¹ musíme před soudnou stolicí Kristovou, †aby přijal jedenkaždý za to, což skrze tělo působil, podlé toho, jakž práce cí byla, ³²buďto v dobrém neb ve zlém. **Mat. 25, 32. Řím. 14, 10. †Mat. 16, 27. 1 Kor. 3, 8.*

11. Protož znajíce tu hrůzu Páně³³, lidem³⁴ k víře sloužíme, Bohuť pak známi jsme³⁵; a nadějit mám, že i svědomí vašemu známi jsme.

12. Neboť ne sami sebe opět vám chválíme, ale příčinu vám dáváme, ³⁶abyšte se chlubilí námi³⁷; a abyšte to měli ³⁸proti těm, kteříž se ³⁹v tvárnosti chlubí a ne v srdci⁴⁰.

3, 27.) a ne nazí, to jest spravedlnosti Kristovy prázdni, nalezení budeme, tedy tím drahým rouchem, jenž jest hojná budoucí odměna, přiodíni také budeme. 10) t. proto, že sme. 11) t. v tomto smrtečném a porušeném těle. 12) t. hříchy a mnohými bídami. 13) v němžto, proto že nechceme. 14) t. umřítí a jako stánku těla svého složití. 1 Kor. 15, 53. 15) t. nesmrtečností a slávou nebeskou, tak jako Enoch a Eliáš bez přestřížení života našeho časného (Žid. 11, 5.) korunování býti. Jako by řekl: Žádámeť z tohoto údolí pláče vyjítí; avšak ne proto, že bychom sobě života od Boha daného nevážíli, ale že sme mnohými bídami obtíženi a k lepšímu životu milostí zažžení. 16) vymizela. 17) t. zdejšího života. 18) t. věčného. 19) t. své vyvolené. 20) stvořil; t. abychom nesmrtečnatí byli a věčnou slávu přijali. Pod. Řím. 9, 23. 21) t. kterýž by nám to ujišťoval, že jsme synové Boží a dědicové života věčného. Řím. 8, 16. 17. Viz výš 1, 22. 22) t. udatné k snášení všelijakých bíd pro odplatu

života věčného. 23) t. rozumějice tomu, že jakož ti, kdož jsou daleko od své vlasti, mnohých těžkostí okoušeti musejí: tak i my od vlasti vzdáleni jsouce, všecko trpělivě neseme, avšak k své vlasti chvátáme. 24) pohostinu. 25) t. věrou toho požíváme a nemáme přítomného ještě, o čemž věříme. Podob. Řím. 8, 24. Žid. 11, 1. 26) t. tak jsme udatné myslí k konání běhu putování svého, abychom raději, by možné bylo, z zdejšího života vykročili a se Pánem byli. Filip. 1, 23. 27) vystěhovati se a přestěhovati se na byt. 28) t. jistou naději k životu věčnému majíce a trpělivě svůj zdejší byt nesouce, o to se přičínáme, abychom se v svém putování Bohu líbili a potom od něho domů přijati byli. 29) žádostivi jsme. 30) t. buď že nás Bůh zde ponechá neb prostředkem smrti odsud povolá. 31) t. před ním se postaviti a všechněm, jací jsme, známi býti. 32) buďto dobrou neb zlou; t. odplatu. 33) t. hrozného Pána býti a soud jeho. 34) lidí řeči příhodnou získati usilujeme, namlouváme. 35) t. zná Bůh naši věrnou

SMRT Boha.) 3. Lásku Kristovu, o níž se vypravuje: 1: Čím ji prokázal? 2: Komu? KRISTOVA. 3: K jakému cíli? 4: Jak jí apoštol užil? Světu umřel a všemu, což on sobě libuje; Bohu a vůli jeho ožil. *Druhé*: Svatým evangelium, nebo: 1. Bůh jest jeho původem. 2. Věci veliké, t. mír pravý ono zvěstuje, a tu souditi: 1: Kdo ten mír

13. Nebo buďte že ⁴¹nesmyslní jsme, ⁴²Bohu nesmyslní jsme; buďte že jsme ⁴³rozumní, vám rozumní jsme ⁴⁴.

14. Láska zajisté Kristova ⁴⁵ ⁴⁶víže nás;

15. Jakožto ty, kteříž tak soudíme, že poněvadž jeden ⁴⁷ za všechny umřel ⁴⁸, tedyť všickni zemřeli ⁴⁹; *a že za všechny umřel, aby ti, kteříž živi jsou ⁵⁰, †již ne sami sobě živi byli ⁵¹, ale tomu ⁵², kterýž za ně umřel i z mrtvých vstal. **1 Tes. 5, 10. †Řím. 14, 7.*

16. A tak my již ⁵³od toho času žádného neznáme ⁵⁴podlé těla; a ačkoli sme znali Krista podlé těla, ale nyní již více neznáme ⁵⁵.

17. Protož jest-li kdo v Kristu ⁵⁶, nové stvoření ⁵⁷ jest; staré věci ⁵⁸pominuly, *aj nové všecko učiněno jest ⁵⁹. *Izai. 43, 19. Zjev. 21, 5.*

18. *To pak všecko jest z Boha, kterýž smířil nás s sebou skrze Jezukrista a dal nám ⁶⁰služebnost míření tohoto. *Kol. 1, 20.*

upřímost. 36) chlubiti se. 37) t. abyšte věděli, čím nás i učení našeho zastávati. 38) na ty. 39) tvárně; t. pošmourností, světskou výmluvností a jinými věcmi zevnitřními. 40) t. ne v pravé pobožnosti, kteráž v srdci a ne v zevnitřních věcech záleží. 41) u vytržení jsme, nejsme při sobě; t. podlé soudu nepřátel, kteříž mně to k bláznovství přičítají, že o své upřímosti z potřeby zvláštní vypravuji. Podob. níž 11, 16. 42) t. jestliže kdy přinucen jsa (níž 12, 11.), o sobě a svém úřadu nějak důstojně mluvím, tedy to proto činím, aby sláva Božího jména a služba slova jeho čistá v potupu nebyla dána; ale raději z potupy jako z prachu vyzdvížena. 43) zdravého rozumu. 44) t. jestliže pak svůj úřad prostě bez vychvalování své pilnosti konám (nebo to jest podlé vašeho soudu rozumným býti), tedy to pro užitek spasení vašeho činím. 45) t. buď ta, kterouž nás miloval Kristus, buď ta, kterouž my jej z obdarování jeho milujeme. 46) jednotí; t. pudí, vede. Pod. Skut. 18, 5. Item 20, 22. 47) t. Kristus. 48) t. věřící neb své ovce dosti učinil. Jan 10, 15. Pod. Žid. 2, 9. 49) t. tak jest jim to prospěšné, jako by všickni zemřeli a smrti svou za hříchy dosti učinili, protož by k hříchům mrtví býti měli. Řím. 6, 2. Aneb: Když jest Kristus za všechny umřel, tedyť sou všickni v hříších mrtví byli. Efez. 2, 1. Nebo sie jinak by ho nepotřebovali. Gal. 2, 21. 50) t. života Kristem způsobeného jsou účastní aneb život tento časný sobě propůjčený mají. 51) t. žádostem těla svého nepovolovali. Řím. 6, 2. Item kap. 7, 1. atd. 52) t. k slávě jména toho všechna svá předsevzetí obraceli. Podob. Kolos. 3, 17. 53) od nymějška; t. jakž sem k známosti Krista přišel a k vůli v něho obrácen. 54) Podlé těla někoho

znáti jest to, což tělo zkažené při někom velebí, také velebiti, a což ono tupí, to tupiti. Jako by tedy řekl: Žádného podlé věci tělu libých neb odporných, jako jsou sláva neb potupa, bohatství neb chudoba, výmluvnost neb nevýmluvnost, původ z Izraele, obřízka neb neobřízka, za důstojného neb potupeného před Bohem nesoudíme, anobřz na těch věcech nic nezakládáme, ale na Kristu přestáváme. A protož nic na schloubu (jakž nás v tom někteří hledáte, výš v. 12.) nečiníme a vám, abyšte také o nás podlé věci tělesných nesoudili, příčinu dáváme. Pod. Fil. 3, 4. atd. 55) t. díte-li mi: Jestliže všechny věci zevnitřní zamítáš, tedy i Krista se vším tím, což se při něm znamenitého vidí, za nic pokládáš; jako: že podlé těla z rodu Izraelského posel, obřízku dne osmého přijal, dary veliké měl a za muže znamenitého držán byl. Na to vám to odpovídám: Že ač sme my apoštolé Krista podlé těla znali, totiž za muže toliko velikého měli a soudili, však již ani v Kristu na věci oku slibné se neohlédáme, nýbrž dále hledíce, jej věrou netoliko za pravého člověka, ale i za Boha a svého Spasitele přijímáme, aniž na tělesné zde jeho přítomnosti co zakládáme. Nebo víme, že k spasení není dosti o Kristu, odkud posel, kdo jeho přátelé byli (Mat. 13, 55.), i co trpěl, věděti, jeho příbuzným podlé těla býti (Mat. 12, 48.), nýbrž jej i zploditi (Luk. 11, 27. 28.) a sobě tělesné přítomného míti; ale musíme ho v nebesích slávou korunovaného spatřovati a požívat. Žid. 2, 9. Podobně sám Kristus od věci zemských mysl lidskou k nebeským obrací. Jan 6, 62. 56) t. pravý křestan. 57) t. znovu narozený; a protož za rozumem a soudem těla na zevnitřní pompě se nezakládá, ani

VI.

II. K KORINTSKÝM.

MÍR způsobil? Bůh. 2: Skrze jakého prostředníka a co ten prostředník pro nás i proč podnikl? níž v. 21. 3: Mezi kým? Mezi sebou a svými vyvolenými. S BOHEM. 4: Jak jej způsobil? pomínuv hříchy pro Krista, v účastnost jej dává skrze slovo své.

I. *Napomenutí k drahému sobě vážení milosti Boží od apoštola učiněné: Jedno: Všechněm vůbec, při čemž posudme: 1. V čem ta milost Boží záleží a jak se na prázdno běře? 2. Cím apoštol k vážnosti jí slouží? Časem k tomu příhodným. Druhé: Obzvláště služebníkům svaté církve, jimž slouží k tomu, aby: 1. Věci zlých a pohoršitelných utíkali,*

19. ⁶¹Neboť Bůh byl v Kristu, v mír uvodě svět⁶² s sebou, nepočítaje jim hříchů jejich⁶³ a složil v nás to slovo smíření⁶⁴.

20. Protož my⁶⁵ na místě Kristově⁶⁶ poselství dějice, ⁶⁷jako by sám Bůh skrze nás žádal, prosíme⁶⁸ na místě Kristově: Smířte se s Bohem.

21. Nebo toho, kterýž hříchu nepoznal⁶⁹, ⁷⁰za nás učinil hříchem⁷¹, abychom my učinění byli⁷² spravedlností Boží⁷³ v něm.

KAPITOLA VI.

Služebníků Páně k věrnému a snažnému povinnosti svých konání, II. lidu pak věrného k opravdovému a bedlivému čistých Božích služeb užívání 14. a modlářství utíkání pilně napomíná.

P

rotož¹ napomáhajíc i² napomínáme vás, abyš te milosti¹ Boží³ nadarmo nebrali⁴.

2. (Neboť praví Bůh: *V čas příhodný⁵ uslyšel sem tě⁶, a v den spasení⁷ spomohl sem tobě; aj nyníť jest čas příhodný, aj nyní dnové spasení.)

Izai. 49, 8.

3. Žádného v ničemž nedávajíc⁹ pohoršení, aby bylo bez ohony¹⁰ přisluhování;

jiných podle těla nesoudí. Podobně Gal. 6, 15. 58) přešly, t. všelijaké figury a summou což kolí není Duchem svatým znovu narozeného; protož nenáležíť se těmi věcmi honositi. 59) t. v Kristu obnoveno a napraveno. Izai. 65, 17. 60) přisluhování, úřad. 61) Bůh zajisté, t. Bůh Otec, kterýž jest s Synem jedné podstaty. Jan 14, 10. 62) t. své vyvolené po světě rozprostřené. Podobně Jan 3, 16. 63) skládaje, klada. 64) t. evangelium, skrze něž se mír mezi Bohem a lidmi stalý zvěstuje. 65) místo Krista, z místa Kristova. 66) přednost držíme. 67) jakožto ti, skrze kterých sám Bůh napomíná (vás.) 68) pro Krista; t. pro Bůh. 69) t. Krista, kterýž žádným hříchem nebyl zmažán. Izai. 53, 9. 1 Petr 2, 22. 70) pro nás. 71) t. učiněn Kristus Pán obětí za hřích. Viz Izai. 53, 10. 72) spravedlnost, t. spravedliví před Bohem. 73) t. kterouž sám Bůh daruje a kteráž sama před ním ostáti může.

1) my pomocníci neb spoludělající; t. neb s Bohem, jehož já a Timoteus jako i jiní apoštolé jsme náměstkové a pomocníci (výš 5, 20. 1 Kor. 3, 9), neb spolu s vámi, Ko-

rintští, jimž u víře a v pobožnosti růstí pomáháme (výš 1, 24), aneb spolu s jinými dělníky, s nimiž v díle Páně práci vedeme. 2) prosíme. 3) t. buď k obecnému spasení v smíření se Boha s vámi (výš 5, 19.) vám učiněné, buď vás služebníků k zvláštnímu úřadu povolání. Pod. 1 Kor. 15, 10. 4) t. služebníci hříven sobě svěřených mrháním (Mat. 25, 24.) a lid ovoce šlechtěného života, jako oni na cestu vsatí (Luk. 8, 5.), nepřinášéním, anobř nazpět se k světu ohlédáním a k dřevným hříchům jako svině do kalíšitě bláta navrácením. Luk. 9, 62. Žid. 12, 15. 2 Petr 2, 22. 5) vzácný, příjemný; t. v čas mé milosti a když vám byla toho pilná potřeba. 6) t. vyslyším tě. Nebo o věci budoucí mluví, jako by se již stala, pro jistotu toho, že se tak a nejináče stane. Viz reg. 9. na proroky. 7) t. v ten čas, v němž sem uložil spasení skrze evangelium netoliko mezi Židy ale i mezi pohany v známost uvésti. 8) spomohu. Ta pak řeč k Synu Božimu učiněná podle toho k věřícím se vztahuje, že v něm a skrze něho Bůh z hříchů, z zlořečenství a zatracení věčného jim spomohl a pomáhá. 9) t.

1. Nežele
o postě.

ŽIVOT CTNÝ. v. 3. 2. Ctnostmi svatými se stkvěli, při čemž rozvažujeme: *Předně*: Devět ctností zvláštních, jimiž se ozdobovati mají, t.: 1. Trpělivost, jejíž ovoce tu pořád v devíti částkách vyčítá. 2. Čistotu ducha i těla. 3. Umění neb smysl pravý při Písmích svatých. 4. Rozšafné lidu zpravování s očekáváním dlouho na jejich pokání. 5. Dobrotivost. 6. Ducha horlivost. 7. Lásku upřímnou. 8. V službách věrnost. 9. Udatnost v kažení zlého a vzdělávání dobrého. *Potom*: Cestu úzkou, po níž ctnostmi svatými ozdobeni jsouce, kráčetí mají skrze bránu s jedné stránky věci tělu libých a s druhé stránky nelibých, jichž tu deset apoštol vyčítá a jedny naproti druhým staví, v. 7. 8. 9. 10. — II. Výstraha od modlárů, při níž souditi sluší: *Jedno*: Přístupu od apoštola k ní učiněného,

4. Ale ve všem ¹¹se chovajíce jakožto Boží služebníci¹², ve mnohé trpělivosti, ¹³v utištěních, v nedostatcích¹⁴, v úzkostech,
5. V ranách, v žalářích, ¹⁵v nepokojích, v pracech¹⁶, v bděních, v postech,
6. V čistotě¹⁷, v umění¹⁸, ¹⁹v dlouhočekání, v dobrotivosti, v Duchu svatém, v lásce ²⁰neošemetné,
7. V slovu pravdy²¹, v moci Boží²²; skrze odění spravedlnosti²³ na pravo i na levo;
8. Skrze slávu i pohanění²⁴, skrze ²⁵zlou i dobrou pověst, jakožto ²⁶bludní a jsouce pravdomluvní²⁷;
9. Jakožto neznámí²⁸, a jsouce známí²⁹; jakožto umírající³⁰, a aj živi jsme³¹; jakožto potrestaní³², a ³³nezmordovaní;
10. Jako ³⁴smutní, avšak vždycky se radující³⁵; jako chudí³⁶, však mnohé zbohacující³⁷; jako nic nemající, avšak všemi věcmi vládnouce³⁸.
11. Ústa naše otevírána sou k vám³⁹, ó Korintští, srdce naše rozšířeno jest⁴⁰.

my vás k práci dobré napomínáme, kteříž vám v pobožnosti předčíme a o to, abychom jiným kázíce, sami nešlechtní nebyli, věrně se přičiníme. 1 Kor. 9, 27. A protož v svém napomenutí důvěrně přijímání býti máme. Odkudž se vidí, že apoštolé Páně byvše bez ouhony, mohli prositi, napomínati i trestati. 10) služebnost, úřad. 11) vydávající, sobě počínající. 12) t. jakž na Boží služebníky náleží. 13) v ssouzeních. 14) t. v chudobě. 15) v bouřkách, v protivenstvích; t. v čas vyhnání nás. 16) t. duchovních i tělesných. Skut. 20, 34. 1 Kor. 4, 12. 17) t. v ostříhání svého ducha i těla bez poškvrn a zvlášť od hříšků smilných, což vše jest ovoce rodu nového. 18) t. kteréž záleží v vysvětlování náležitém svatých Písem a v rozšafném jiných zpravování, a ovšem v utlkání zlého a skutečném konání dobrého. 19) v snášlivosti. 20) opravdové, ne povrchní. 21) t. evanjelium, kteréž Krista Pána jistou pravdu zvěstuje. Tuto pak začíná vypisovati svou zbroj, jíž zevnitř užíval. 22) t. kterouž sobě od Boha propůjčenou měl netoliko k divů činění ale také i nepřítel k trestání. Níž 10, 4. Skut. 13, 9. 10. 23) t. upřímnost svědomí, skrze níž se spravedlnost koná. Vzal pak apoštol, ten duchovní bojovník, způsob mluvení

od bojovníků tělesných, kteříž bojujíce, mívali v levé ruce pavězu a v pravé meč, tak že on se všech stran, příd mu nač příd, jest opatřen zbrojí; v pravici má meč ducha, jenž jest slovo Boží; po levici pak štít víry, jímž šípy nepřátel svých znáší a smítá, odolává na pravo věcem slibným a na levo odporným. Podob. Efez. 6, 11. 24) t. konáme svou povinnost jakožto Boží služebníci, buď že jsme slavní neb potupeni. 25) lání i schvalování. 26) svůdcové; t. od světa souzeni býváme. 27) t. podlé soudu Božího. 28) t. odrhají nám to, že jsme cizozemci a ne-slavní. 29) t. slavní pro to dílo, kteréž Duch svatý skrze nás působí. 30) t. tím oči nám vytýkají, že jsme vždycky v nebezpečnosti života. 31) t. divnou ochranou Boží. 32) t. tak o nás soudí, že sám Bůh nás pro nějaké nešlechtnosti tresce. Podobný soud o Kristu Izai. 53, 4. 33) zbití, t. nic nám ta pokušení nepřekazí, abychom z nich pomocí Boží neměli ve zdraví vyjítí. 34) bolestící. 35) t. z toho, že pro jméno Boží trpíme (Skut. 5, 41.) a že čím se větší na nás zámulkové valí, tím také většího potěšení nám Bůh udílí. Vjř 1, 5. 36) t. jminí sme a proto i zlehčení. 37) t. tím pravým zbožím nebeským. 38) t. ačkoli jsme všecko pro Kristovo jméno opustili,

VII.

II. K KORINTSKÝM.

JHO v němž Korintským před oči staví: 1. Svou k nim lásku srdečnou. 2. Jejich NEVĚRNÝCH. proti němu nevděčnost velikou. *Druhé:* Čím od modlářů a modlářství odvodí? 1. Ukazováním odporosti mezi ctiteli Božími a modláři, již pěti věcmi vysvětluje. 2. Písmi svatými, věrným, že jsou chrámové Boží a od zlého se oddělovati mají, zřetelně svědčícími. 3. Božími sliby milostnými povolným učiněnými.

I. *Zavírka napomenutí učiněného (výš kap. 6.) k etnému obcování, v nížto:* 1. Božími sliby k životu šlechtnému slouží. 2. Dvě částky jeho ukazuje: 1. Poškvrn těla i ducha

12. ⁴¹Nejste v nás ssoužení; než ssoužení ste v střevách svých.

13. O takovéžť pak odměně, jakožto synům pravím: Rozšířtež se i vy⁴².

14. ⁴³Netáhněte jha s nevěrnými. Nebo jaký jest spolek spravedlnosti s nepravostí? a jaké obcování světla ⁴⁴s temnostmi?

15. A jaké ⁴⁵srovnání Krista s Beliálem⁴⁶? aneb jaký díl věrnému s nevěrným?

16. A jaké ⁴⁷spolčení chrámu Božího s modlami? *Nebo vy jste chrám Boha živého, jakž pověděl Bůh: †Přebývati budu v nich a procházeti se, a budu jejich Bohem, a oni budou mým lidem.

**1 Kor. 3, 16. †Exod. 29, 46. Lev. 26, 11, 12. Ezech. 37, 27.*

17. *A protož vyjdětež z prostředku jejich a oddělte se, praví Pán; a nečistého se nedotýkejte; a já přijmu vás;

Izai. 52, 11.

Jer. 50, 8. Zjev. 18, 4.

18. *A budu vám ⁴⁸za Otce, a vy mi budete za syny a za dcery, praví Pán všemohoucí.

Jer. 31, 1.

KAPITOLA VII.

K svatosti života kratičce napomenuv, 2. o své k nim horlivé lásce 7. i z nich velikém potěšení obšírně vypravuje.

Laková tedy majíce zaslíbení¹, nejmilejší, očisťujmež se² od všeliké poškvrvny těla³ i ducha⁴, ⁵konajíce posvěcení⁶ své v bázni Boží⁷.

však kamž se koli mezi věřící dostaneme, tedy podlé jeho slibů (Mat. 10, 30.) náležitě opatření máme, anobřž takové, kterých by hotovi byli oči sobě vyloupice, nám je dáti, nalézáme. Gal. 1, 15. Podob. Luk. 22, 35. **39)** *t. upřímně, svobodně, přátelsky a ne polouústý s vámi mluvíme.* **40)** *t. velikou milostí v svém srdci vás nosím, anobřž kdyby možné bylo, toho srdce vám uděliti smím.* *Niž 7, 3.* **41)** *nebydlíte v nás tělesně; t. hojně dosti místa máte v mém srdci, ale mně již téměř místa není u vás.* **42)** *t. i vy mne milujte a v svém srdci jako přistujte.* **43)** v nerovnou spřež se nespřáhejte, t. s modláři se netovaryšte a nepřiznajte. Nebo jestliže byšete to činili, tedy by vám to tak slušelo, jako byšete vola a osla neb koně proti Boží záповědi (Deut. 22, 10.) do jednoho vozu neb jha zapřáli. Té pak společnosti s modláři ne tak dalece v sousedství a živnostech náležitých a proti Bohu nečelících (1 Kor. 5, 9.),

jako obzvláště v tomto se vystříhati sluší: **1.** V modloslužbě, kterouž mezi Korintskými mnozí zprzněni byli. 1 Kor. 10, 14. atd. **2.** V manželství, za jehož příčinou král Šalomoun (3 Král. 11, 4.) a Jehoram, syn Jozafatův (2 Par. 21, 6.), i jiní mnozí v modlářství sou uvedeni. Num. 25, 1. Protož Bůh takové manželství přísně zapověděl (Exod. 34, 16. Deut. 7, 3.), a Ezdráš po zajiť babilonském pro ně lidu domlouval i je rozvozoval. 1 Ezdr. 10, 3. atd. Mal. 2, 11. **3.** V smlouvy pro nějaký zisk tělesný s újmou slávy Boží činěné, jimiž když se i ten pobožný Jozafat někdy byl zapletl, přetěžece jemu to od Boha váženo bylo. 2 Par. 19, 2. Item 20, 36. **44)** *tmou.* **45)** *sjednání.* **46)** *t. s nešlechtníkem a bezbožníkem (Deut. 13, 13. Item 15, 9.), jímž se mluví ďábel.* **47)** *snesení, srovnání, srozumění, přiměří.* **48)** *Otcem.* **1)** *t. kteráž jsou předložena výš 6, 16.* **2)** *t. vystříhejmež se.* Pěkný tu příklad, k čemu

SVATOST utkáni. 2: Ctnostmi se ozdobení. — II. Žádost od apoštola na Korintské ZIVOTA. vzložená, aby ho za tyrana neměli, ale milovali, nebo: *Jedno*: Na škodu jim není: 1. Ani kázně vedením. 2. Ani kázáním. 3. Ani lakomstvím nějakým. *Druhé*: Ovoce lásky k nim pronáší: 1. Svou hotovostí i hrdla podlé nich k vynaložení. 2. Otevřeně se k nim ukazováním. 3. Svědectví dobrého jim i s chloubou dáváním, v. 4. 4. Věrnou o ně pečlivostí. 5. Jimi se v svých těžkostech potěšováním, a tu souditi: 1: Ty těžkosti, kde a kolikery naň přišly. 2: Od koho, skrze koho a čím se z Korintských v těch bídách těšil: *Předně*: Že ho milovali a to pronášeli: Svým po něm toužením; kvílením nad zlým předešlým od něho sobě ukázaným; o něho se zasazováním. *Potom*: Že srozuměl

2. Přijmětež nás⁸; žádnémuť sme⁹ neublížili, ¹⁰žádnému neuškodili, žádného ¹¹neoklamali.

3. Nepravím toho ku potupě vaší; poněvadž sem napřed pověděl, že jste v srdcích našich; tak abychom hotovi byli spolu s vámi zemřít, i spolu živi býti.

4. Mnohét sem k vám ¹²v mluvení důvěrnosti, mnohot¹³ se vámi chlubím; naplněn sem potěšením; ¹⁴rozhojňujit se v radosti ve všelikém ssoužení našem.

5. *Nebo i když sme byli přišli do Macedonie¹⁵, žádného ¹⁶odpočinutí nemělo tělo naše, ale ve všem ssoužení sme byli; měli sme zevnitř boje¹⁷, vnitř strachy¹⁸.

Vjš 2, 13.

6. Ale ten, jenž těší ¹⁹ponižené, potěšil nás, Bůh, skrze příchod ²⁰Titův.

7. A netoliko příchodem jeho, ale také i potěšením tím, kteráž on měl z vás, vypravovav nám o vaší veliké žádosti nás²¹, o vašem ²²kvílení, o vaší ²³ke mně horlivé milosti, tak že sem se velmi zradoval.

8. A ačkoli zarmoutil sem vás listem, nelituji toho, ač sem byl litoval²⁴. Nebo vidím, že ten list, ačkoli na čas, zarmoutil vás.

náleží užívati milosti Boží. Pod. 1 Jan 3, 3. 3) t. i od těch makavých hříchů, jako jsou opilství, vražda, zlodějství, smilství atd., jichž ani svět netrpí. Rozuměti pak, že tu apoštol odpovídá mudrákům, kteříž pro zalíbení se modlárům, jako nyní mnozí Antikristu, k jejich službám a na jejich posvácení chodivše, tím se zastírali, že oni vědouce, an modla na světě nic není (1 Kor. 8, 4), ne tím úmyslem tam chodili, aby modly etili a tak ducha svého tím nic nezprznili. Protož jim praví, že jest potřebí i čistoty těla ostříhati, poněvadž obecně kdež jest modlářství, také provozováno býva smilství i jiní neřádkové, tak že za příčinou posvácení býva těla poškvrnění, čehož příklad viz Num. 25, 1. atd. 4) t. i od těch hříchů ne tak podlé světa velikých, jako jsou zlé žádosti, srdce lakomé, modlářství, hněv, nenávisť, závist atd. 5) dokonávající. 6) t. ctné obcování. 7) t. jehož jest ona původem. 8) t. vědouce, že já vás v svém srdci nosím (vjš 6, 12.), i vy také v svém srdci mne mějte i napomenutí mě dověrně přijměte a za tyrana pro vyloučení toho mezi vámi nečistého člověka mne nevykládejte. 9) křivdy neučinili, t. ká-

zeň na toho hříšníka vzloživše. 10) nezkazili, nenakazili, t. ani učením svým, ani životem nepřikladným. 11) nepodvedli, neošálili, k zisku svému neobrátili. Pod. Skut. 20, 33. 12) důvěrně, smělostí; t. svobodně a důvěrně jako přítel k příteli píše. 13) mnohét jsou věci, pro něž se vámi chlubím. 14) oplývám. 15) t. vstříc Titovi k vám vyslanému; abych na něm o vás a o vašich věcech přezvěděl. 16) oddechnutí. 17) t. z strany zevnitřního člověka těžkosti, aneb od zjevných nepřátel pravdy čisté mnohé nesnáze. 18) t. v svém srdci aneb od domácích tajných nepřátel pod věrou se kryjících (nřž 11, 26.), aneb pro mnohé věci škodlivé doma v tom lidu se nalézající. K tomu pak cíli těch těžkostí apoštol dotýká, aby ukázal, žeť sobě Korintských velice vážil, poněvadž v těch bídách na jejich potěšení přestal. 19) opovržené. 20) t. tím, což mi přijda, o vás a o vaší ke mně náchylnosti vypravoval, a jak ste mé psaní dověrně přijali i s užítkem přečli. 21) t. mne viděti a se mnou se shledati. 22) slzách, pláči; t. nad tím, že ste tomu z mého psaní prvního vyrozuměli, co ste zlého učinili, když ste toho hříšníka mezi sebou trpěli. 23) pilně pečlivostí o mne;

VII.

II. K KORINTSKÝM.

ZÁMUTEK tomu: 1. Že psání jeho předešlé jim nic neškodilo, v. 9. 2. Velice jim ku pokání prospělo, a tu vypravuje: Že to pokání od Boha původ mělo; **PODLÉ BOHA.** sedmero ovoce při nich zplodilo, při čemž apoštol se ohraňuje, předkládaje příčiny: Pro niž prvního listu nepsal; pro niž psal. 3. Že Tita k sobě vyslaného uctivě přijali. Z toho se pak apoštol těšil pro příčiny tři: 1: Z strany Tita, že viděv je napravené, pookřál. 2: Z strany své, že ho v klamu nenechali. 3: Z strany Korintských, že k sobě v větší milosti věrného služebníka roznítli.

9. Ale nyní raduji se, ne že ste zarmoucení byli, ale že ste se ku pokání zarmoutili. Zarmoutili ste se zajisté podlé Boha²⁵, tak že ste k žádné škodě nepřišli skrze nás.

10. * Nebo²⁶ zámutek, kterýž jest podlé Boha, ten pokání k spasení působí takové, jehož nikdy líto nebývá; ale zámutek světa²⁷ smrt²⁸ způsobuje.

1 Petr 2, 19.

11. Ano hle to samo, že ste podlé Boha zarmoucení byli, kterakou v vás způsobilo²⁹ snažnost? nýbrž omluvu³⁰, nýbrž zažhnutí hněvu³¹, nýbrž bázeň³², nýbrž žádost vroucí³³, nýbrž horlivost³⁴, anobř pomstu³⁵? všelijak prokázali ste to, že jste nevinni v té³⁶ věci.

12. A ač psal sem vám³⁷, však ne pro toho, kterýž tu³⁸ nepravost spáchal, ani pro toho, komuž se³⁹ křivda stala; ale aby vám zjevena byla pilnost naše o vás⁴⁰ před obličejem Božím⁴¹.

13. Protož potěšeníť sme z potěšení vašeho⁴²; ale mnohem hojněji zradovali sme se z radosti Titovy, že⁴³ pooderstven jest duch jeho ode všech vás⁴⁴.

14. A že chlubil-li sem se v čem vámi před ním, nebyl sem zahanben; ale jakož všecko mluvili sme vám⁴⁵ v pravdě, tak i chlouba naše, kteráž byla před Titem⁴⁶, pravá jest shledána;

t. mne před mými soky v zastávání i v životu ctném následování. 24) t. ne toho, že sem psal, nebo sem to ne nějak bez soudu ale z vnuknutí Ducha Páně činil, ale že jsa otec laskavý, tak sem vás příkře trestati musil. Výš 2, 4. 25) t. ten zámutek od Boha, jako i Davidův, Petrův a onoho lotra kajícího, svůj původ měl, milosti jeho Božské se líbil a vaše srdce ne tak z strachu pekla, jako že ste Boha urazili a mír s ním zrušili, velice ranil. 26) bolest, srdce skroušení. 27) t. lidí v starém rodu zůstávajících, kteříž v Bohu naděje nemajíce, rmoutí se buď pro ztracení věci časných buď z závisti jiným darů Božích, buď z předěšení se soudů Božských, tak jako to činil Kain, Saul, Achytofel, Jidáš a jiní mnozí. 28) t. na zoufalství přivodí, za nímž hned smrt pohotově stojí. 29) opravdovost; t. abyšte jako ze sna procitíce, statečně tu věc skrze toho neřádného člověka zpáchanou k nápravě přivedli. 30) t. v tom ste se omluvili, že ste tomu skutku zlému nerádi byli. 31) t. proti takové člověka toho nečistého hanebnosti. 32) t. Božích metel, že ste se tak dlouho na ten skutek dívali a jeho netrestali. 33) t. abyšte se s Bohem i s církví smířili. 34) t. abyšte

napotom bezbožností takových ani jiných netrpěli. 35) t. kterouž ste vyloučením toho hříšníka vykonali. 36) nesnázi, příčině. 37) t. vám domlouvaje a toho nečistého člověka vyloučiti poroučaje. 1 Kor. 5, 1. 38) křivdu; t. vám jej chtěje v ošklivost uvésti. Viz výš 2, 5. 39) ublížení; t. pro otec toho člověka hříšného, jehož on (jako Rúben, lůže Jákobova zprzněv, Gen. 35, 22.) velice byl urazil. Aneb jakž jiní vykládají, jako by řekl apoštol: Ne pro sebe sem psal, abych se na něm vychladil, že mne a mé učení zlehčil. 40) t. o spasení vaše. J. aby známá byla pilnost vaše o nás mezi vámi; t. proto sem vám psal, aby patrné bylo, jak mne sobě vážíte, když byšte povolně to vykonali, což bych vám činiti s tím hříšníkem poručil. 41) t. jak Bůh jest té naší pilnosti svědkem a ji oblibuje. 42) t. kterěz ste nad tím měli, že ste ten neřád ze zboru vašeho vyklidili a v pokání svätém se obnovili. 43) rozvlažen. 44) t. tím, že ste jej ochotně přijali, ješto on se obával, že ke mně zrudženi jste a podlé toho jím pohrdnete. 45) pravdu; t. jakož v jiných věcech tak i s strany vyloučení toho hříšníka upřímě rady vám udělujce. 46) t. že vy tak a ne jinde

TITUS. I. *Ponuknutí Korintských k vykonání zbirky začaté*, k níž apoštol slouží: *Jedno*: Příkladem štědrosti Macedonských, kdežto: 1. Původ její z Boha býti ukazuje, v. 1. 2. K rozhorlení Korintských ji zveličuje, že t.: 1: Onino jsouce v pokušeních, dobře činí; ovšem tedy tito, postavení v pokoji, to činiti mají. 2. Onino jsou nuzní; ale tito bohatí. 3. Onino nad možnost štědrosti dokazovali; od těchto pak nic se nemožného nežadá. 4. Onino napomenutí nečekali, nýbrž sami, aby od nich almužna přijata byla, žádali; tito pak již nejednou sou za to žádání. 5. Onino života se opovážili; ale od těchto jen se některého peníze žádá, v. 5. *Druhé*: Předložením velikého smýšlení Macedonských o štědrosti

15. Ano i ⁴⁷ srdce jeho k vám jest hojněji obráceno, když rozpomíná se na poslušenství všech vás ⁴⁸, a kterak ste ho s bázní a s ⁴⁹ strachem přijali.

16. Protož raduji se, že ve všem mohu se vám dověřiti ⁵⁰.

KAPITOLA VIII.

Dobré svědectví ochotné štědrosti Macedonských dav apoštol, 7. k následování jich podlé možnosti Korintské probuzuje; 16. a bratři, kteréž k nim posílá, jejich lásce poroučí.

Známuť pak vám činíme, bratří, milost Boží danou zborům Macedonským ¹.

2. Že v mnohém zkušení ² rozličných ssoužení rozhojnilá radost jejich ³ a ⁴ převeliká chudoba jejich rozhojněna jest v bohatství ⁵ upřímosti jejich.

3. Nebo svědectví jim vydávám, že podlé možnosti ba i nad možnost hotovi byli zdělit se;

4. Mnohými žádostmi prosíce nás, abychom tu ⁶ milost a ⁷ zbirku jejich, kteráž se děje na svaté, na se přijali ⁸.

5. A netoliko tak učinili, jakž sme se nadáli, ale sami sebe nejprvé dali Pánu ⁹, potom i nám z vůle Boží ¹⁰.

6. ¹¹ Tak že sme musili napomenouti Tita, aby jakož byl prvé započal, tak také i dokonal při vás ¹² ¹³ milost tuto.

se k tomu hříšníkovi zachováte, jakž o tom poručení máte. 47) Ř. střevo; t. srdečná milost. 48) t. jehož ste vyloučením toho nežádáního člověka skutkem dokázali. 49) s třesením; t. ne nějakým otročským, ale synovským z poznání hříchu a obávaním se církevní kázně pocházejícím. 50) na vás se ubezpečiti, že ve všem mám o vás doufání, t. takové, že mi v ničemž nechybíte, tak abych mohl na vás bezpečně spolehnouti.

1) t. k činění svatých almužen ochotně a štědrě. 2) t. v hrozných pokušeních, jimiž Bůh víru jejich jako zlato v ohni zkušuje. 1 Petr 1, 7. 3) t. darem utěšitele Ducha svatého (Jan 14, 26. 1 Tes. 1, 6.) v srdcích jejich nad tím obzvláště způsobená, že jim Bůh dal netoliko v Krista věřiti, ale pro něho i trpěti. Filip. 1, 29. 4) Ř. přehluboká; t. na niž pro jméno Kristovo přišli, tak že jako nějaká nádoba až do dna vyprázdněni byli. 5) v sprostnosti; t. v tom, aby bohatí byli v upřímosti,

kteříž potvrdili účinnost a štědrosti. 6) dar, almužnu. Ta pak milostí proto slove, že Bůh lidem z lásky statek, aby se jim zdělovali, dává a milost v srdcích jejich k činění almužen zažžehá, a ona také štědré dárci milé činívá. Níž 9, 7. 7) Ř. obcování neb společnost služebnosti, t. almužnu neb sbírku, kterouž milostí napřed nazvav, tuto společností neb obcováním proto nazývá, že od mnohých jednomyslně a společně byla shromážděna i od nejedněch užívána. Jmenuje touž zbirku i služebností, proto že bohatší složivše ji chudým, jakožto oudům Kristovým, dobře v nouzi jejich posloužili. 8) t. prosili, abychom byli šafáři almužen jejich. 9) t. jemu se na ruce položili cele a přirklí, že od učení jeho a tak od nás, služebníků jeho, neodstoupí. Podob. Exod. 14, 31. 10) t. proto, že jest ta vůle Boží, aby lidé Boha v služebnících věrných poslouchali i přijímali. Luk. 10, 16. 11) (prosíce) abychom

VIII.

II. K KORINTSKÝM.

ALMUŽNA SVATÁ jejich. *Třetí:* Vydáváním slavného svědectví jejich darům, k nimž i štědrost přičiniti sluší; při tom pak apoštol: 1. Ty dary vyčítá. 2. Nechtěje za to jmn býti, že by k almužnám bezděk nutil, příčiny toho napomenutí svého ukazuje: 1. Z strany Macedonských. 2. Z strany Korintských. *Čtvrté:* Příkladem Kristovým, o němž dí: 1. Kdo byl i ještě jest? 2. Co a proč podnikl? *Páté:* Užitek z té štědrosti jdoucím. *Šesté:* Ukazováním snadnosti k vykonání toho napomenutí jeho, při čemž odpovídá: 1. Chudým almužen dávání, tím že ne mnoho uděliti mohou, sobě překážeti chtějícím. 2. Skrbným, svou neužilost tím, že by sami nic neměli, kdyby rozdávali, se vymlouvati usilujícím. *Sedmé:* Ustavením jich v naději budoucí odměny v podobné potřebě. —

7. A protož jakž ve všech věcech ste ¹⁴hojní, totiž ¹⁵u víře, i v řeči ¹⁶, i v ¹⁷známosti, i ve všeliké snažnosti ¹⁸, i v lásce své k nám ¹⁹; tak i v této milosti hojní buďte ²⁰.

8. Ne jako rozkazuje toto pravím; ale jiných ²¹snažností, i vaši upřímou lásku ²² zkušenu ukázati chtěje.

9. Nebo znáte ²³milost Pána našeho Jezukrista, že pro vás ²⁴učiněn jest chudý ²⁵, jsa bohatý ²⁶; abyšte vy jeho chudobou ²⁷zbohatli. *Ca deu Luk. 11, 41.*

10. A k tomuť vám ²⁷radu dávám; nebo jest vám to užitečné ²⁸, kteříž ste netoliko činiti ale i chtíti prvé začali ²⁹léta předešlého.

11. Protož nyní již to skutkem vykonejte; aby jakož hotové bylo chtění, tak také bylo i vykonání *z toho, což máte ³⁰.

Luk. 11, 41.

12. Nebo jestliť prvé ³¹vůle hotová, podlé toho, což kdo má, vzácná jest Bohu; ne podlé toho, čehož nemá ³²;

13. Nebo ne proto vás ponoukám, aby jiní měli polehčení a vy úzkost; ale ³³rovnost ať jest, nyní přítomně vaše hojnost ³⁴spomozí jejich chudobě;

14. Aby potom také jejich hojnost vaši chudobě byla ku pomoci; aby tak byla rovnost ³⁵.

napomenuli, t. naději majíce o vás dobrou, k tomu nás měli a nás se dožádali, abychom vás k milosrdným skutkům skrze Tita napomenuli, protož vy toho jejich o vás dobrého smýšlení nekazte, ale raději vzdělávejte. 12) t. vás k těmž napomenul. 13) almužnu, zdílnot z milosti vyplývající. Viz výš v. 4. 14) dostateční. 15) věrou; t. v Krista. 16) t. hojnost Božího slova i výmluvnosti máte. Pod. 1 Kor. 1, 5. 17) umění; t. k vysvětlování náležitěmu svatých Písem a podlé světa sobě opatrně počínání. 18) t. k zrostu v podobnosti a ve všelikém ovoci jejím. 19) t. služebníkům svým a zvláště ke mně Pavlovi. 20) t. v činění almužen. 21) opravdovosti; t. příkladem zdílnoti Macedonských, vašich u víře tovaryšů, a jejich snažnou žádostí ponuknut jsa, vám toto píše. 22) vyprubovanou; t. sám j i zkušenu máje (níž 9, 2.), i jiným ji chci jako svici jasnou na svícen vystaviti. 23) milostivost, dobrotivost. 24) ochudl. 25) t. přirození lidské přijal a na světě v bidném způ-

sobu se ukázal, tak že ani místa svého neměl, kde by hlavu sklonil. Mat. 8, 20. 26) t. jsa Bůh pravý (Fil. 2, 6.) a s Otcem svým jediné cti, moci a slávy užívaje i nade vším moc máje. Jan 17, 5. 10. 27) pravý smysl v tom oznamuji, svůj soud o tom vynáším. Nic pak apoštol tuto z strany almužen neb zbirky dávání neporoučí, ale jaký jest soud jeho při tom, oznamuje, a to proto, že Božího přikázání zjevného nikdež není, aby do cizích krajín na chudé zbirky nějaké dávání býti měly, ale aby od svých domácích chudí opatrováni byli. Deut. 15, 11. Pod. 1 Kor. 7, 6. 25. 28) t. k dokázání v dobrých skutcích stálosti a k očekávání za práci věrnou odplaty z Boží milosti. 29) t. ne nějak bezděk ale dobrovolně ste to činiti počali. 30) totiž seč býti můžete. 31) mysl, duch. 32) t. Bůh v té částce od lidí ne toho, čehož nemají, ale aby se podlé možnosti zdělovali, vyhledávati, a ne na to, jak kdo mnoho dal, ale z jakého srdce dává, hleděti ráči. Mar.

ALMUŽNA. II. Svědectví slavné posílám třem do Korintu pro almužnu poslaným od apoštola dané: *Jedno*: Obzvláště každému z nich: 1. Titovi, při němž vychvaluje původ jeho povolnosti a skutečné toho, což mu poručeno bylo, vykonání, v. 16. 17. 2. Barnabášovi, jež přijíti sluší: Nebo jest bratrem; dary velikými jest obdařen; od zboru k té práci řádně zvolen a k apoštolovi za tovaryše připojen, v. 19. 3. Svatému Lukášovi, kterýž: 1. Jest bratrem. 2. V mnohých věcech zkušěn. 3. Milostí k Korintským nakloněn. *Druhé*: Všechněm třem spolu, při čemž souditi: 1. Jaké svědectví jim dává? 2. Jakou z toho závěrku činí?

15. Jakož psáno: *Kdo mnoho nazbiral, ³⁶ nic mu nezbyvalo; a kdo málo, neměl nedostatku. *Exod. 16, 18.*

16. Ale díka Bohu, kterýžto takovouž ³⁷ snažnost k službě vám dal v srdce Titovo.

17. Tak že to napomenutí ³⁸ přijal, anobřž jsa opravdový, sám z své dobré vůle šel k vám.

18. Poslalit sme pak s ním bratra toho, kterýž má velikou chválu v ³⁹ evanjelium po všech zbořích ⁴⁰;

19. (A netoliko to, ale také ⁴¹ losem vyvolen jest od ⁴² církví za tovaryše putování našeho s touto milostí, kterouž sloužíme k slávě Pánu a k ⁴³ vyplnění vůle vaší);

20. ⁴⁴ Varujte se toho, aby nám někdo neutrhal pro tu ⁴⁵ hojnost, kterouž my přisluhujeme;

21. Dobré *opatrujíte netoliko před obličejem Páně, ale i před lidmi. *Řím. 12, 17.*

22. Poslali sme pak s nimi bratra svého ⁴⁶, kteréhož sme mnohokrát ve mnohých věcech zkusili, že jest ⁴⁷ pilný a nyní mnohem pilnější bude pro mnohé doufání mé o vás.

23. Z strany pak Tita víte, že jest tovaryš můj a ⁴⁸ mezi vámi pomocník; i z strany bratří našich, že jsou ⁴⁹ poslové církví a sláva Kristova ⁵⁰.

24. Protož ⁵¹ jistoty lásky své a chlouby naší o vás k nim dokažte před obličejem ⁵² církví.

12, 42. 43. Luk. 21, 3. 33) *necht jest jedno za druhé; t. jakž sám hned vykládá, vy v této nouzi jim se propůjčíte, a potom nastala-li by kdy vám potřeba taková, u nich odměnnou lásku naleznete. 34) nahradit. 35) t. ne v té částce, aby všickni větší neb menší čeládku majíce, jednostejně zároveň statky měli, ale aby chudší od bohatších pokrmem a oděvem náležitým opatření jsouce, v tom bohatým lidem, že mají jako i oni, tak jakž sluší na ně, co jísti, rovni byli, jakž sobě to rozdělováním oně manny ukázáno měli. Viz Exod. 16, 18. 36) neměl více přes jiné; t. přes to, což Bůh vyměřil. 37) opravdovost, pilnost o vás; t. z strany té almužny přijeti i odvedení. 38) oblíbil, anobřž s větší chutí sám od sebe vypravil se k vám. 39) kázání evanjelium. 40) t. Barnabáše, jakž Chrysostomus smyslí, a z toho se poněkud rozumí, že apoštol o přidání jeho*

sobě ku pomoci hned zmínku činí, o čemž viz Skut. 13, 2. 41) dáním hlasů. 42) zborů. 43) (k dokázání) ochotného se udělení vašeho, tak výš v. 8. 44) vycházejíce vstříc tomu; t. proto sme víc než jednu osobu pro tu zbirku poslali, abychom v podezření nebyli, že bychom svého zisku hledali. 45) t. tak štědře složenou zbirku. 46) Slyší to někteří na Lukáše, Theodorétus na Apollo, jiní na Silvána, ale na tom, což Bůh mlčením pominul, ne mnoho nám záleží. 47) snažný. 48) u vás. 49) legáti zborům, apoštolé. 50) t. skrze něž a dílo jejich Kristus slávu svou zjevuje, a kteříž užívají darů sobě propůjčených k slávě Kristově. 51) důvodu. 52) zborů; t. kteříž na místě svém ty posly k vám vystrojili a v nich jako před vámi se postavili, aby tak vaší štědrosti svědkové byli.

ALMUŽNY ODPLATA. 1. *Odpověď daná Korintským*, kteříž by chtěli apoštolu říci: *Jedno*: Proč ne tak dalece nás k zbirce napomínáš, jako více posly pro ni poslané vychvaluješ? Na to odpovídá, že proto, že sami od sebe k tomu hotovi byli, čehož důvodem bylo: 1. To, že se jejich štědrotou chlubil. 2. Jiní jejich příkladem k zbirce vzbuzeni byli. *Druhé*: Proč pak máje o naší hotovosti dobré smýšlení, předce k nám posly s napomenutím posíláš? 1. Aby mne k vám předešli. 2. Zbírku vybrali pro uvarování se posměchu, kterýž by se státi mohl: Mně; vám. — II. *Zavírka napomenutí k zbirce neb almužně učiněného*, v níž se ukazuje: 1. Jak dávana býti má? Štědře; dobrovolně a ochotně.

KAPITOLA IX.

Proč k nim pomocníky své posílá, příčinu oznamuje, 6. a jaká mysl almužnu dávajících býti má, 10. i jaká za to naděje odplaty, pěkně vypravuje.

Nebo o ¹pomoci, kteráž se ²zbírá na svatě³, jest zbytečné psáti vám.

2. Vím zajisté o vaší ⁴hotovosti, pro kteroužto chlubím se vámi Macedonským, že Achaia⁵ hotova jest k tomu od předešlého léta; a ta z vás pošlá horlivost mnohými k témuž pohnula.

3. I poslal sem k vám tyto bratří, aby chloubu naše vámi⁶ nebyla marná v té stránce; ale abyšte (jakž sem řekl) byli hotovi;

4. Abychom snad, přišli-li by se mnou Macedonští a našli vás nehotové, ⁷nemusili se stydět (ať nedím vy) za ⁸tak podstatnou chloubu.

5. Protož vidělo mi se za potřebné těchto bratří napomenouti, aby napřed šli k vám a ⁹připravili prvé¹⁰ opověděnou ¹¹zbírku vaši, aby byla hotová¹² jako dobrovolná zbirka a ne jako bezděčná.

6. ¹³Ale totoť pravím: Kdo skoupě rozsívá¹⁴, skoupě i žíti bude; *Ὅσα δὲ* a kdož rozsívá ochotně, ¹⁵ochotně i žíti¹⁶ bude. *σο.*

7. Jedenkaždý jakž uložil v srdci, tak učiň, *ne ¹⁷s neochotnou *Ἐσθίετε.* myslí aneb z mušení¹⁸. Neboť ¹⁹ochotného dárce miluje Bůh.

Deut. 15, 8. 10. Řtm. 12, 8.

1) almužně. Ř. službě. Pod. Skut. 12, 25. Viz výš 8, 4. 2) děje. 3) t. lidí v Kristu posvěcené. Viz výš 1, 1. 4) hotovém duchu. Zvláště pak jest tuto opatrnost Božího Ducha, že apoštol schvalováním Korintských více k almužnám ponouká, nežli by jich prostě napomenul. 5) t. Řecká země. Viz výš 1, 1. 6) vás se dotýkající. 7) my nebyli zaháněni. 8) t. tak slavnou hrđinskou a smělou chloubu. Ř. v podstatě té chlouby. 9) dokonali; t. předešlého roku začatou. Výš 8, 10. 10) předpověděnou. 11) dobrodiní. Ř. dobrořečení, tak hned. Nazývá pak apoštol zbirku neb almužnu dobrořečením neb požehnáním proto: 1. Že statek, z něhož se udělovati má chudým, z požehnání Božího dáván bývá. 2. Že almužna při věřících jest důvodem vděčnosti požehnání Božského. 3. Že chudí almužnu dávajícím dobrořečí. 4. Že lidé milosrdní k Bohu, původu všelikého pože-

hnání, se připodobňují. Viz výš 8, 4. 12) s ochotností činěna. Ř. jako dobrořečení a ne jako lakomství neb se ulakomění. 13) než o to jest: t. tato věc mne k tomu ponouká, abych vás k štědrosti napomenul. 14) t. almužnu dává. Připodobňuje pak almužnu k rozsívání proto: 1. Že jakož rozsevač z toho, což mu Bůh z svého požehnání udělil, rozsívá, tak se z statku od Boha propůjčeného almužna dává. 2. Jakož obyčejně ne všecko obilí rozsevač do země vsívá, tak také Bůh nevelí žádnému statku všeho rozdati, ale pramenky toliko jinam z něho vypouštět. Přísl. 5, 16. 3. Jakož se po zasetí očekává žně, tak za skutky z víry činěnými odplata dána bývá. 15) štědře. 16) t. odměnu brátí. Pod. Gal. 6, 9, 17) Ř. s bolestí, ne truchlivě; t. jakž lidé neužili obyčej mají. 18) t. takového, když by něco ne tak pro rozkaz Boží jako pro chválu svou aneb pro ujiti

ALMUŽNÝ OVOCE. 2. S jakým užitekem z víry dávana bývá? 1: Bůh časně i věčně takovým odměňuje, výš v. 6., čehož apoštol skrbným, kteříž se bojí, aby dávaním almužen neschudli, třmi důvody potvrzuje: Boží mocí, v. 8.; Písmi svatými; mnohých toho zkušením. 2: Chudí k chválení Boha tudy bývají vzbuzováni. 3: Z posvěcených v Kristu břeménko těžkostí se snímá, v. 12. 4: Přísluhování čisté v těch, kteříž ovoce lásky z něho nabyté pronášejí, ozdobováno bývá. 5: Nuzní lidé k modlitbám za své dobrodinice se rozněcují.

I. Navrací se apoštol tuto k očistování se před Korintskými, při čemž souditi: 1. Při-

8. Mocent jest pak Bůh²⁰ všelikou milost²¹ rozhojnití v vás, abyšte ve všem všudy všeliký²² dostatek majíce, hojní byli ke všelikému skutku dobrému²³;

9. Jakož psáno jest: *Rozsypal²⁴ a dal chudým; spravedlnost jeho zůstává na věky²⁵. Žalm 112, 9.

10. Ten pak²⁶, kterýž²⁷ dává símě rozsívajícímu, dejž i vám chléb²⁸ k jedení a rozmnožž²⁹ símě vaše a³⁰ přispořž³¹ ourody³² spravedlnosti vaší,

11. Abyšte všelijak zbohaceni byli ke všeliké sprostnosti³³, kterážto působí skrze nás, aby díky činěny byly Bohu.

12. Nebo³⁴ služba oběti³⁵ této netoliko doplňuje nedostatky svatých, ale také rozhojňuje se³⁶ v mnohé díkůčinění Bohu příčinou³⁷ schválení služby této³⁸;

13. Když chválí Boha z³⁹ jednomyslné poddanosti vaší k evangelium Kristovu⁴⁰ a z upřímé té⁴¹ pomoci sobě i všechněm učiněné.

14. A modlí se za vás ti, kteříž vás⁴² převelice milují, pro⁴³ vyvýšenou milost Boží v vás.

15. Dika pak budiž Bohu⁴⁴ z nevymluvného⁴⁵ daru jeho.

KAPITOLA X.

Očištuje se od nářku, 3. pravě, že podlé těla nechodí, svých věcí nehledá 8. a není marnochlubný; 13. ale Kristu tak, jakž mu odměřil Bůh, slouží.

A pak sám Pavel¹ prosím vás skrze² tichost a³ dobrotivost Kristovu, kterýžto v přítomnosti u vás jsem pokorný, ale v nepřítomnosti jsem k vám⁴ směle důvěrný.

hanby učiniti musil. 19) veselého, dobromyslného. 20) t. není potřeba se vám báti, byšte dávaním almužen měli schudnouti aneb práci svou daremně vynaložiti, proto že se vám chudí nemají čím odměniti, neboť Bůh vám to může i chce odplatiti. Podob. Luk. 14, 14. 21) t. požehnáni své a takovou chut, abyšte se rádi všim možným zdíleti chtěli. 22) potřebu; t. jakýž takýž stateček a mysl takovou, abyšte na tom, což máte, přestati uměli. 1 Tim. 6, 6. 23) t. abyšte všelijak všechněm dobře činiti mohli. 24) rozptýlil; t. štědře rozdělval. 25) t. což dobrého z víry činil, to nezahyne (Zjev. 14, 13.), a on také nikdy v zdičnosti neustane, anobřž Boží ochranou jsa v spravedlnosti Kri-

stem způsobené zachován, do stánků nebeských přijat bude. Luk. 16, 9. 26) t. Bůh. 27) dodává, přispořuje. 28) ku pokrmu. 29) seti, rozsívání; t. stateček váš, a summou dejž vám to, abyšte se cele a sprostně Bohu dověřovali a tak právě bohatí byli. 30) rozhojňž. 31) zrůstu. 32) účinnosti, štědrosti; t. odplatž vám za vaší štědrost, kteráž jest při vás důvodem spravedlnosti v Kristu způsobené, tak abyšte tu štědrost neb účinnost míti mohli místo země neb rolí velmi úrodné. 33) t. účinnosti, kteráž z sprostného a upřímého srdce má pocházeti. Mat. 6, 3. 34) práce přísluhování tohoto. 35) t. almužny, kteráž jest Bohu obět velmi vzácná. Žid. 13, 16. 36) aby

X. II. K KORINTSKÝM.

MOC APOŠTOLŮ SVATÝCH. *stup k tomu učiněný. 2. Nářky, z nichž se očišťuje. Jedno: Z strany svého života, že nízkým sobě počínáním (níž 11, 7.) a k lidem se ochotně ukazováním nechodí podlé těla, čehož potvrzuje třmi důvody: 1. Příkladem dobrotivosti Kristovy, v. 1. 2. Rozdílu činěním mezi tím, co jest sám z sebe a co jest z obdarování Božího, v. 3., při čemž dotýká toho: 1: Jací jsou ti darové jemu propůjčení. 2: K jakému cíli? Z strany bezbožných; z strany vyvolených. 3: Rovnáním sebe těm jejich pyšným učitelům anobř nad ty učitele sebe vystavováním, což aby mu*

2. Prosimť pak ⁵ proto, abych ⁶ přítomen jsa, nemusil ⁷ se osvoboditi tou smělostí, ⁸ na kterouž myslím, abych smělý byl ⁹ proti některým, kteříž ¹⁰ za to mají, že bychom my podlé těla chodili ¹¹.

3. V těle zajisté chodíce ¹², ne podlé těla rytěrujeme ¹³;

(4. Nebo ¹⁴ odění rytěřování našeho není tělesné ¹⁵, ale mocné ¹⁶ v Bohu k vyvrácení ohrad ¹⁷),

5. ¹⁸ Podvracejíce rady i všelikou vysokost povyšující se proti ¹⁹ umění Božímu; a jímajíce všelikou mysl v ²⁰ poddanost Kristu;

6. A na hotově majíce pomstu ²¹ proti každému ²² neposlušenství, když naplněno bude vaše poslušenství.

7. A což toliko na to, co před očima jest, hledíte ²³? ²⁴ Má-li kdo

od mnohých děkováno bylo Bohu. 37) zkušeni, zkušeni. 38) t. vás, kteříž službám Božím čistým obcováte a ovoce jejich nesete. 39) prokázané. 40) t. že víry své v Krista Ježíše (Gal. 5, 6.) ovocem lásky dokazujete a tak učení Boží ozdobujete. 41) zbrtky. Ř. obcování. Viz výš 8, 4. 42) vás sou žádostivi; t. viděti. 43) vysoké dary. 44) t. ačkoli sem vás nemalo pochválil, však tím se nic nevyvyšuje, ale Bohu všecko tu čest připisujete. 45) obdarování; t. obzvláště Syna jeho posláni a v něm všeho dobrého věřícím darování. Výš 8, 9. Řím. 8, 32.

1) t. jehož vy sobě pro jeho osobu špatnou (níž v. 10.) a pracemi tělesnými živnosti dobývání zlehčujete. 2) krotkost. 3) mírnost; t. přirození k litořivosti více nežli k trestání nakloněné. 4) doufánlivý, smělý na vás. 5) t. abyšte tak, jakž sluší na vás, se chovali a spravedlivý soud mezi mnou a falešnými apoštolý činili. 6) přijda. 7) doufánlivým býti; t. abych nemusil k vám s mellou přikročiti (1 Kor. 4, 21.) a toho sobě opět, že sem příliš přísný, nespravedlivě slyšeti. 8) kterouž sem jmn, že bych. 9) na některé. 10) tak o nás smyslí. 11) t. že bychom samých přirozených darů a pomoci tělesných v konání povinnosti svého úřadu užívali, a nic více než což přítomně tělesný zrak vidí, v tomto opovrženém způsobu nebyli. J. slyší to na nějaké vášně apoštolovy, ale první smysl z verše čtvrtého jest průvodnější. Nebo v něm apoštol proti darům přirozeným dary Boží staví. 12) t. jakož jiní věrní služebníci tak obzvláště já, jsa člověk a to velmi nepatrný a mnohým strastem podmaněný. Pod. Filip. 1, 22. 13) t. ne na nějaké věci tělesné zpoléháme a jich v konání svého úřadu užíváme, ale moc od Boha sobě

danou máme, a tou, cožkoli před sebe běřeme, doufánlivě děláme. 14) zbroj, braň. 15) t. z těla a ze krve pošle neb od lidí nabyté, jako jest výmluvnost řečnická falešných apoštolů, zboží, čest, přizeň světa a rozliční fortelové i jiné věci tělu vzácené. 16) Bohem; t. svou moc od Boha mají a na jeho moci nestihlé zatežejí. 17) t. moudrosti, opatrnosti a výmluvnosti světské, jimiž se ohražují bezbožní lidé, aby čistému učení místa nedávali. Ty pak ohraždy apoštol rozděljuje na dvě: 1. Na rady, kteréž satan, mistr tisíc řemesl, synům svým vnuká, aby buďto pod zástěrou horlivého Bohu sloužení pravdě se protivili, buď chytře k zkažení jí cesty vymýšleli. 2. Na vysokost, již se míní všecko to, což jest u světa velikého, jako jest sláva světa, moc, přizeň, spuntování se proti pravdě jedněch s druhými a což koli nepřátel zjevnuou mocí neb násilím činí proti čistému učení. 18) bořice usilování lidská, úmysly, obmysly, rozumy, ty i jiné úskalky. Podob. Jer. 1, 10. 19) zdanosti. 20) poslušenství, manství, t. k tomu vyvoleným Božím sloužice, aby oni kázáním naším v své hříšnosti obvinění a přemožení jsouce, svými všelijakými spravedlnostmi, výmluvami, moudrostmi, slávou světa a co by koli jim při spasení překážku činilo, o zem udeřili a Kristu se poddali a tak k cíli evangelium přišli. Řím. 16, 26. 21) t. abychom zarytým a pravdě nepovolným hříchy zadřžovali (Mat. 16, 19. Jan 20, 23.), a je jako Hymenea a Alexandra řáblu vydávali (1 Tim. 1, 20.), aneb na ně jako na onoho Ananiáše, Zafiru (Skut. 5, 5.) a Elimasa tělesnou pomstu zázračně uvozovali. Skut. 13, 8. atd. 22) odpornosti, zpuřnosti. 23) t. tak moudří a osvícení jsouce, nepatříte na tu moc mně od

CHLOUBA k chloubě přičteno nebylo, ukazuje: 1. Od koho má sobě moc danou? SV. PAVLA. 2. K jaké potřebě? *Druhé*: Z strany úřadu svého, že když jest přítomný, není nějaký choulostivý; nepřítomný pak skrze psání není prudký, nebo: 1. Skutek toho, když k nim přijde, potvrdí. 2. Není jako falešní učitelé chlubný. — II. Zahanbuje apoštol chloubu Korintských učitelů představením jim před oči: 1. Jejich nesmyslností, že se sami sobě zalibují a cizími pracemi chlubí. 2. Příkladem svého, že totiž on se chlubí pracemi sobě od Boha vyměřenými, kteréž: 1: Jakož jinde tak i mezi Ko-

tu naději o sobě, že by Kristův byl, pomysliž také na to sám²⁵ u sebe, že jakož on jest Kristův, tak i my Kristovi jsme.

8. Nebo bychť se pak i ještě hojněji chlubil mocí naší, *kterouž nám dal Pán k vzdělání a ne²⁶ k zkažení vašemu,²⁷ nebuduť zahuben;

Níž 13, 10.

9. Abych se nezdál listy strašiti vás²⁸.

10. Nebo listové jeho (dí někdo) jsou²⁹ těžcí a mocní; ale přítomnost osobná jest³⁰ mdlá a řeč³¹ chaterná.

11. Toto nechať myslí takový, že jacíž jsme v slovu skrze psání, vzdálení jsouce, takoví také budeme i v skutku, přijdouce k vám.

12. Neboť my se nesmíme³² přimísiti aneb přirovnati k některým, kteříž sami sebe chválí; ale³³ ti nerozumějí³⁴, že sami sebou sebe měří³⁵ a přirovnávají sebe sobě³⁶.

13. My pak³⁷ tím, což nám není odměřeno, nebudeme se chlubiti³⁸, ale podlé míry pravidla, kteroužto míru odměřil nám Bůh, tak že sme dosáhli³⁹ až k vám.

14. Nebo ne jako bychom nedosáhli až k vám,⁴⁰ rozšiřujeme se⁴¹ nad míru; až i k vám zajisté přišli sme v evanjelium Kristovu⁴².

15. My tedy tím, což nám není odměřeno, nechlubíme se, totiž cizími pracemi; ale naději máme, když víra vaše růsti bude v vás, že⁴³ se rozšíříme dále⁴⁴ ⁴⁵ podlé toho, jakž nám odměřeno;

Boha danou, ale na můj způsob potupený, falešných pak apoštolů důstojný a velebný. 24) smysli-li kdo o sobě. 25) od sebe, t. bez mého k tomu příčiny dávání. 26) k vyvrácení. 27) nebudeť mne hanba. 28) t. proto o té své moci pravím a již více o ni praviti nechci, aby moji nepřátelé neřekli, že vás jen slovy straším, skutkem pak něčeho mocně nečiním. 29) tvrdí, odporní, pronikaví, stateční, vážní; t. plní pohrůžek a domlouvání. 30) nic není zvláštního. 31) ničemná. 32) t. nejsem já spolu i s jinými služebníky věrnými taková hrdina jako někteří falešní apoštolé, abych sobě cizí práci (níž v. 15. 16.) osobovati směl. Ironia. 33) Jiní: nerozumějí tomu, že sami sobě jsou pravidlem. 34) t. jak jest to veliká jejich nesmyslnost. 35) t. velmi se zalibují sobě. 36) t. podlé své chlouby a svědectví svého chtějí býti slavní, práci pak jiných nerozvažují, ale tak činí, jako kdyby nějaký malý človíček svou velikou postavou se chloubě, na tom by, že on důstojně o sobě smyslí, přestával, toho pak, jestli kdo zrostlejší

nad něho, nic nesoudil, ještě kde se co přirovnává, musí druhá věc býti, k níž se to přirovnání děje. Tuto pak přirovnání dítí se má mezi pracemi apoštolovými i užítkem jejich a pracemi falešných apoštolů, jichž žádných ukázati nemohli, ale cizími pracemi se chlubili (níž v. 15. 16.) a jakž se rozumí, získání Korintských sobě a ne svatému Pavlu připisovali. 37) nad míru, nad to, což není odměřeno. 38) t. nebudu já sobě toho i s svými pomocníky, čehož sem nevykonal, osobovati. Nebo tím odměřením míní apoštol tu částku okršlku světa, kterouž Bůh jemu odměřil, aby ji k víře svým kázáním získal a on to již s nemalé částky vykonal. 39) přišli; t. že sem i vás k víře získal. 1 Kor. 4, 15. 40) zvelebujeme. 41) t. vypravováním o tom, že jste vy má práce v Pánu (1 Kor. 9, 1.), nikoli sobě neosobují toho, čehož bych skutečně nevykonal. 42) t. Krista kázíce. 43) budeme zveleběni hojně; t. váš prospěch v dobrém bude naše sláva. 44) t. že služby svaté i těm, kteříž evanjelium svatého nesly-

CHLOUBA rintskými vykonal. 2: Ještě jinde s pomocí Boží úmysl vykonati má, při čemž: Všecku čest Bohu svých prací připisuje a těm učitelům příkladem svým k těmž slouží; příčinu toho ukazuje.

I. *Navrátiv se apoštol k obhajování sebe, již tuto odpověď na některé odpory dává, při níž souditi náleží: Jedno: Přístup k ní učiněný, v němž: 1. Dojímavými slovy žádá, aby také chloubu jeho s pokojnou myslí poslechli. 2. Příčinu toho ukazuje: 1: Že to činí z lásky pro jejich dobré, v. 2. 2: Nebezpečnost jim nastává, jestliže jich on v dověrnosti k sobě nevzdělá, v. 3. 3: Nic dokonalejšího jejich učitelé nad jeho učení neukáží, v. 4.*

16. Totiž ⁴⁶ abych ještě i na těch místech, kteráž jsou za vámi dále, kázal evangelium a ne abych v tom, což jinému odměřeno jest ⁴⁷, a již jest hotové ⁴⁸, se chlubil ⁴⁹.

17. *Ale kdo se chlubí, v Pánu se chlub ⁵⁰. *Jer. 9, 23. 24. 1 Kor. 1, 31.* Ὁρα δὲ

18. Nebo ne ten, kdož se sám chváli, ⁵¹ zkušný jest, ale ten, kohož Pán chváli. 60.
Κατείνυ.

KAPITOLA XI.

Učí je opatrnosti, aby se falešným apoštolům chytrákům svoditi nedali, 5. světle toho dovodě, že jest netoliko všudy jim roven, 23. ale že je i vysoce převyšuje.

Gdybyste mne maličko ¹posnesli ² v nemoudrosti mé; ³nýbrž ⁴posneste mne.

2. Neboť ⁵miluji vás Božím milováním ⁶. Zasnoubil ⁷ sem zajisté vás jako čistou ⁸ pannu oddati jednomu muži, totiž Kristu ⁹.

3. Ale bojím se, aby snad, jakž onen *had ¹⁰ svedl Evu chytrostí svou, tak ¹¹nebyly porušeny mysli vaše, totiž neuchýlily se od ¹²sprostnosti, kteráž jest v Kristu. Gen. 3, 4.

4. Nebo kdyby někdo přijda, ¹³jiného Ježíše vám kázal, kteréhož sme my nekázali; aneb kdybyste ¹⁴jiného ducha přijali, kteréhož ste

chali, konati budeme a jako šňáru neb pravidlo k děláni při nich díla Božího vztáhneme. Podobně Řím. 15, 20. 45) Ř. podle odměření neb pravidla našeho; t. že v těch krajích dílo Boží dělati budu, kteréž mi Bůh oddělil, abych je semenem čistého slova jako nějakou roli obsel; nebo tu svatý Pavel tak píše, jako by Bůh okršlek světa mezi apoštoly rozdělil, kde by který dílo jeho dělati měl. 46) k kázání na těch místech, kteráž dále jsou za vámi, (svatého) evangelium. 47) t. k čemuž jest jiný od Boha povolán. 48) t. získané. 49) t. jako vaši falešní apoštolé činí. 50) t. Bohu všecku čest a ne sobě připisuj a věrně svou povinnost konaje, na jeho soudech přestávej, na lidské pak pomluvy nic nedbej. 51) vzácný, hodný pochválení.

1) t. poněvadž toho vlastní potřeba vaše ukazuje, abych vás aspoň tím způsobem při čisté pravdě zdržel a falešné apoštoly vám zošklivil. 2) nemoudrost (mou), t. v tom, že se chci vám jako i ti pyšní vaši učitelé v něčem pochlubiti. To pak své chvály vypravování apoštol nemoudrostí nazývá buď proto, aby jejich učitele proti radě Boží se chlubil

(Moudr. 27, 2.) pozahanbil a že chloubu obecně z nemoudrosti pochází, ukázal; buď proto, že od Korintských za nemoudrého držán byl. 3) a hned zhola. 4) snášíte. 5) horlím. 6) t. kteréž se pro Boha děje upřímným a ne svých věcí hledajícím úmyslem, jakéž on mítí chce při služebnících, kteříž ne sobě ale Synu jeho choť svatě církve namlouvají, to jest k slávě jména jeho lid přivozují. Nebo tuto apoštol Korintské k nevěstě, Krista k ženichu, a sebe k námluvčímu neb k družbovi připodobňuje. Podob. Jan 3, 29. 7) t. kázáním evangelium od předešlého cizoložství duchovního, to jest od modlářství i jiných hříchů sem vás odvedl a Kristu získal. Podobně o takovém sňátku viz Žalm 45. Jer. 3, 1. Ezech. 16. Řím. 7, 1. Efz. 5, 25. 8) t. jejíž čistota u víře pravé a v ovoci jejím k Bohu i k bližním se vztahujícím záleží. 9) t. jehož duchovní toto manželství nejvyšší biskup vyznamenal, kterýž ne jinou než pannu za manželku sobě pojímati měl. Lev. 21, 14. 10) t. ďábel. 11) nebyly ulouzeny mysli vaše od společnosti; t. aby nebyly svedeny od falešných učitelů. 12) upřímnosti; t. kteráž na ty při-

CHLOUBA 4: Všecky věci jeho nejdůstojnějších apoštolů věcem vrovhati se mohou, v. 5. SV. PAVLA. *Druhé*: Zpravení těch odporů: 1. Z strany výmluvnosti jeho, v. 6. 2. Z strany domácího se ke všechném ukazování a nížce sobě počínání, v. 7. 3. Z strany služeb darmo z milosti konání a sobě svýma rukama živnosti dobývání, v. 8., při čemž:

prvé nepřijali; aneb ¹⁵jiné evanjelium, kteréhož ste od nás nevzali; ¹⁶slušně byšete toho snaželi.

5. Neboť za to mám, že sem nic ¹⁷menší nebyl, nežli ti velicí apoštolé.

6. Jestližet pak jsem ¹⁸nedospělý v řeči, však ne v ¹⁹umění; ale ve všem všudy ²⁰zjevní sme vám.

7. Zdali sem zhřešil ²¹, ponižuje se ²², abyšete vy povýšení byli ²³? ²⁴a že sem darmo evanjelium Boží ²⁵kázal vám?

8. Jiné sem ²⁶církvě loupil, bera od nich ²⁷žold, abych vám sloužil; *a byv u vás, i jsa potřeben, ²⁸nezahálel sem s obtížením žádného.

Ně 12, 13.

9. Nebo ten nedostatek můj doplnili bratří, přišedše z Macedonie, a ve všech věcech varoval sem se a varovati budu, abych vás neobtěžoval.

10. ²⁹Jestli pravda Kristova ve mně, že chloubá tato nebude mi ³⁰zmařena v krajinách Achaiských;

náleží, jenž jsou v Krista oštipeni a jemu jako za manželku oddáni. 13) druhého, t. pravého Spasitele nějakého dokonalejšího. 14) druhého, t. hojnějších a důstojnějších darů Ducha svatého skrze kázání jejich nabyli. 15) druhé; t. pravé a ne nějaké falešné neb podvržené (o němž k Gal. 1, 8.), avšak dostatečnější nežli jest naše. Rozumí se pak tuto, že ačkoli tyto učitelé, kteříž se mezi Korintské vloudili, totéž evanjelium jako apoštol z strany litery kázali, k pravému však cíli, aby totiž lidé na samém Kristu přestávali a jemu k vůli živi byli, svým kázáním nesměřovali; ale svou více žvavostí nežli výmluvností, kadeře potřásající, jako i nyní mnozí, hříchy osvobozovali, pohodlí tělu svému hledali, kázeň církevní sobě zlehčovali a vyvraceli, anobřž pro zalíbení se lidem s modláři se pojiti, jejich služeb užívati a na jejich posvěcení choditi dopouštěli; protož od apoštola za falešné apoštoly souzeni byli. 16) pěkně; t. dobře byšete učinili, že byšete od nás odstoupili a k němu se připojili. 17) zpozdilejší nežli ti předústojní apoštolé; t. buď praví apoštolé, kteříž jemu na tovaryšství rukou podali (Gal. 2, 9.), buď ovšem falešní, jimiž se Korintští k zlehčení jeho velice honosili a kteříž v opačném smyslu, jakž se rozumí, tuto od apoštola velikými neb předústojnými neb více nežli velikými apoštoly nazváni byli. 18) prosták, t. řeknete-li mi: Ne tak ozdobuješ a pěkně stavíš řeči jako naši kazatelé, protož jim roven býti nemůžeš: tedy já znaje to, že v řeči království Boží nezáleží (1 Kor. 4, 20.), vám toho, že oni svá kázání křtal-

tují, snadně propůjčují; však co se dotýče podstaty učení, aby co dokonalejšího nežli já kázali, místa tomu nedávám. Proč pak apoštol naschvál sprostně kázával, toho sám příčinu ukazuje (1 Kor. 1, 17.), mezi tím však v čas potřeby jak ozdobně a řemeslně svou řeč postavil, toho v Skutcích apoštolských ne jeden příklad a jeho epištolý svědkové býti mohou. 19) známosti, osvícení, povědomosti. 20) otevření, známí; t. na vaše svědomí se odvolávám, že sem se k vám ne nějak neupřímě, jako ti vaši učitelé, ale sprostně měl a svělle vám kázal. Podob. výř 2, 17. Item 4, 2. 21) t. proti vám, abyšete mne potupovali a ty pyšné kazatele nadě mne vystavovali. 22) t. tím, že sem se ochotně k každému měl a pracně živil. Skut. 18, 3. 23) t. abyšete skrze víru z hříchů povstali a za syny Boží přijati a tak s Kristem v nebesích posazeni byli. Efez. 2, 6. 24) nebo sem cti a darem. 25) zvěštoval. 26) zbory; t. ne nějak mocí něčeho bráním, ale v té částce, že u vás pracuje, od jinud měl sem opatření. 27) plat, pomoc k službě vaší. 28) neoblevoval sem v práci s obtížením někoho; t. rukama svýma sem se živil, tak že sem žádného neobtěžoval a na cizí mozoly sem neležel. Skut. 18, 3. 29) svědek mi jest Kristus. Jako by řekl: Na svou víru, žeť nic bráti nebudu od žádného ve vsí té krajině a budu míti předece tu chválu, že vám darmo sloužím. Podobně Řím. 9, 1. 30) přítrže nevezme. Ř. nebude opletena, zarumována, zaezána, zaválena; t. žádný mne od ní neodloučí a jako cesty k ní mně nezatrhne a nezaválí, neb úst,

ZAHANBENÍ KORINTSKÝCH. 1: Dotýká falešné příčiny, kterouž k zošklivení jeho falešní učitelé byli smyslili. 2: Příčinu pravou ukazuje, že totiž činí to proto, aby i tím falešné učitele jejich převyšoval. — II. Živými barvami svědce maluje: *Jedno*: Z strany jim daných titulů, že totiž jsou: 1. Falešní apoštolé. 2. Dělníci, avšak lstiví. 3. Opice apoštolů, v. 13. 4. Služebníci satanovi. *Druhé*: Z strany jejich cíle. — III. Apoštol k zahanbení Korintských přirovnává sebe k jejich učitelům pyšným, při čemž povážiti sluší toho dvěho: *Jedno*: Přístupu dojmavými slovy k tomu, aby ho slyšeli, učinného s předložením jim: 1. Práva lidí nemoudrých, kteříž často moudrým pravdu povědí. 2. Příkladu jiných, menšími se věcmi nežli on honosících, v. 18. 3. Povahy moudrých, na blázních letcos snášejících, v. 19. 4. Věci, kteréž při falešných učitelích přehlídali a tím jemu, aby se i on chlubil a nad ty učitele jejich vystavoval, příčinu dali, totiž: 1: Že je

11. Z které příčiny? Snad že vás nemiluji³¹? Bůhť ví³².

12. Ale což činím, ještěť činiti budu, abych odňal příčinu těm, kteříž chtějí dostati příčiny³³, aby v tom, v čemž se chlubí, nalezení byli takoví jako i my.

13. Nebo takoví falešní apoštolé jsou dělníci lstiví, ³⁴proměňující se v apoštoly Kristovy;

14. A není div; nebo i sám satan proměňuje se v anděla světlosti³⁵.

15. Protož není to tak veliká věc, jestliže i služebníci jeho proměňují se, ³⁶aby se zdáli býti služebníci spravedlnosti, jichžto ³⁷konec bude podlé skutků jejich.

16. Opět pravím³⁸, aby mne někdo neměl za nemoudrého, nýbrž³⁹ i jako nemoudrého přijměte mne, ať i já se maličko nětco pochlubím.

17. Což mluvím, nemluvímt jako ⁴⁰ode Pána, ale jako v ⁴¹nemoudrosti ⁴²z strany této podstatné chlouby.

18. Když se mnozí⁴³ chlubí podlé těla⁴⁴, i jáť se pochlubím.

19. Rádi zajisté snášíte nemoudré, jsouce moudří.

20. Nebo ⁴⁵snášíte i to, by vás kdo v službu podroboval, by kdo zžíral, by kdo bral, by se kdo pozdvihoval, by vás kdo ⁴⁶v tvář bil.

21. ⁴⁷O zahanbování vás pravím; rovně jako bychom my ⁴⁸nějací špatní byli; nýbrž v čemž kdo smí⁴⁹ (v nemoudrosti mluvím), smímt i já.

abych se chlubit nemohl, nezacpá. 1 Kor. 9, 15. 31) t. jakž nepřítelé moji praví, že bych z neřkosti k vám nějaké od vás nic bráti nechtěl. 32) t. že vás miluji. 33) t. buď těm, kteříž, bral-li bych nětco od vás, mně by utrhali, že pro zisk tělesný vám káži; buď těm, kteříž plat od vás berouce a lhostejný život vedouce, mně by k těmuž, abych se s nimi v tom srovnal, posloužit a tak mně rovní býti chtěli. 34) berouce na sebe tvárnost, podobnost. 35) t. v anděla jasného. 36) Ř. jako by (byli), t. upřímí a ne nějací lstiví (výš v. 13.), ale v Kristu ospravedlnění ukazující a k němu mnohé přivozující, o jakýchž píše Dan. 12, 3. 37) skončení, cíl, t. odplata, kteráž při dokonání práce dána bývá. Pod. Řím. 6, 21. 1 Petr 1, 9. 38) t. k tomu

se zase, od čehož sem se poodnesl, navracím, výš v. 1. 39) třeba si. 40) Ř. podlé Pána, t. nechtě jest třeba tak, že se podlé vůle Páně v chloubu nevydávám; avšak poněvadž k tomu veliké příčiny mám, již na mně jako na nějakém nemudrochu to sneste a ode mne přijměte. 41) nemoudře při tomto chlubení se. 42) z strany této statečné. Ř. v této podstatě chlouby. Podob. výš 9, 4. 43) t. ti vaši učitelé i jiní lidé. 44) t. věcmi marnými, jako rodem těla a což k tomu podobného jest. 45) trpíte. 46) poličkoval. 47) z strany neuclění (vás) pravím, aneb k zahanbení (vašemu) pravím; t. díte-li mi: Ještěť žádnému nikdá poličku naši učitelé nedali, tedy vezte, žeť já ne na tělesné poličky ale na jejich ukrutenství a vám lehkosti činění a jako

Učedle

po
devítiku.

PROTIVENSTVÍ ti učitelé v manství Zákona i sobě podrobovali. 2: Jako kobylinky je vy-
SV. PAVLA. jídali. 3: Mimo svůj plat je ubírali. 4: Pyšně se nad nimi potřásající,
je jako poličkovali. *Druhé:* Věci, v nichž se to přirovnávání děje, neb
jimiž se chlubí, a ty jsou dvoje: 1. V nichž jejich falešným učitelům všelijak rovný byl.
2. V nichž je daleko převyšoval, a to v tomto třem nejvíce: *Předně:* V podnikání pro
jméno Kristovo mnohých těžkostí, kteréž tu: 1. Summovně předkládá. 2. Po částkách je
rozbírá a těch při nejmenším dvaceti vyčítá (od v. 24. až do 27.), totiž: 1: Bití. 2: Mrskání.
3: Kamenování. 4: Tonutí. 5: Po cestách pracování. 6: Nebezpečnost na řekách.
7: Pokušení od lotrů. 8: Nepřátelství od svých krajanů. 9: Nepřízeň od pohanů. 10: Pří-
strachy v městech. 11: Hruzy na pouštích. 12: Nebezpečnost na moři. 13: Neupřímost
od svých posluchačů. 14: V pracech ustání. 15: Nespání. 16: Hlad a žízeň. 17: Posty
18: Zimu. 19: Nahotu. 20: Pokušení v Damašku, o němž vypravuje: Od koho naň přišlo,
i kterak ho zničil, v. 32. *Potom:* Druhé věci, jimiž se chlubil a falešně apoštoly převy-
šoval, byly péče a starosti: 1. Vůbec o celé zbory. 2. Obzvláště o některé v nich toho
více potřebující oudy, v. 29.

22. Židé jsou? jsem i já⁵⁰; Izraelští jsou? jsem i já; símě Abra-
hamovo jsou? jsem i já;

23. Služebníci Kristovi jsou? (⁵¹nemoudře dím) nad to já; * v pra-
cech býval sem hojněji, v ranách ⁵²přílišně, v žalářích hojněji,
v smrtích ⁵³častokrát. *Vjš 6, 5.*

24. Od Židů pětkrát čtyřiceti ran bez jedné ⁵⁴trpěl sem.

25. Tříkrát ⁵⁵metlami mrskán sem, jednou sem byl kamenován⁵⁶,
*tříkrát sem na moři ⁵⁷tonul, ve dne i v noci v hlubokosti
mořské byl sem; *Skut. 27, 41. atd.*

26. Na cestách často, v nebezpečností ⁵⁸na řekách, v nebezpe-
čenství od lotrů, v nebezpečností od ⁵⁹svého pokolení, v nebez-
pečností od pohanů, v nebezpečností v městě, v nebezpečností
na poušti, v nebezpečností na moři, v nebezpečností mezi faleš-
nými bratřími;

27. V práci a v ⁶⁰ustání, v bděních často, v hladu a v žízni,
v postech častokrát, ⁶¹na zimě a v nahotě.

28. Kromě toho, což zevnitř jest, dotírá na mne ⁶²to vojsko na každý
den povstávající proti mně, to jest péče o všechny zbory.

29. Kdo ⁶³umdlévá, ješto bych s ním nemdlel? Kdo se ⁶⁴uráží,
abych já se nepálil⁶⁵?

30. Jestližeť se mám chlubití, ⁶⁶nemocmi svými chlubití se budu.

poličků dávaní míním. 48) *Ř. mdlí.* 49) *t. vychalovati neb honositi sebe.* 50) *t. chlubi-li se tím, že jsou Židé, nechť vědí, že i já jsem Žid a tak dále. Podobně Filip. 3, 4. atd.* 51) *opováziv se nemoudře mluvití.* 52) *více nežli oni.* 53) *t. v nebezpečnostích života a jako v hrdle smrti, odkudž nelze, po lidsku mysle, nikoli vysvobozenu býti. Pod. vjš 1, 9. 1 Kor. 15, 31.* 54) *Ř. vzal sem, t. podlé nařízení Božího (Deut. 25, 3.), aneb podlé usouzení židovských rabinů, kteříž chtěvše za mírnější nežli jest Boží zákon jmíni býti, tak ustanovili, aby žádný, by se pak jakkoli v hněvě rozpálil, více provinilemu než třídceti a devět ran dáti nesměl. O těch pak Židech a ranách zmínku apoštol čině, uka-*

zuje to, že Židé, jimiž se jeho nepřátelé chlu-
bili, největší pravdy čistě za toho času ne-
přátelé byli (1 Tes. 2, 14. 15.) a jakáž směli
největší ukrutenství, nad ním provozovali.
55) *t. od Římanů. Viz Skut. 16, 22.* 56) *t. v Lystře. Skut. 14, 19.* 57) *tápal.* 58) *Ř. řek, a tak dále.* 59) *své rodiny, svého ná-
rodu; t. od Židů.* 60) *úsilí, lopotování.* 61) *v zimě.* 62) *ten houf, ten outok, to shluk-
nutí, ten tábor. J. ustavičná má na každý
den zaměstknání.* 63) *těžek jest, zbědovaný;
kdo se trápí, abych (já s ním) se netrápil?*
64) *horší; t. jakých koli těžkostí okouší.* 65)
*t. abych já toho více nežli on čitedlen ne-
byl. Podobný způsob viz při Kristu (Luk.
19, 41. 42.) i při Mojžíšovi. Exod. 32, 32.*

XII.

II. K KORINTSKÝM.

VIDĚNÍ SV. PAVLA. *Naposledy:* Třetí věci, jimiž se chlubil a ty falešné apoštoly převyšoval, byla vidění zvláštní jemu od Boha ukázaná, při čemž: *Jedno:* Ukazuje, že sou mu zjeveny: 1. Dávno, což až posavád v tajnosti měl a jimi se nehonosil. 2. Způsobem divným i jemu neznámým. 3. V nebi, kteréž níže rájem nazývá. 4. Věci takové byly, jichž žádný jazyk lidský vypraviti nemůže. *Druhé:* Příčiny dvoje ukazuje: *Předně:* Proč moha se viděním jinak nežli ti falešní učitelé chlubit, neučinil toho? 1. Aby z Pavla u někoho neučinil bůžka. 2. Že jemu pokušení v tom překážku činila, o nichž vypravuje, že: 1: Skrze dábla se naň valila. 2: Jako střela nějaká břídká v jeho těle zkaženém zůstávala. 3: Pro vzdělání při něm pokory naň vzložena byla. 4: Ne k zoufalství ale k modlitbám ustavičným jemu sloužila, v. 8. *Potom:* Proč raději se bídami svými chlubil, nežli viděním? Proto aby Kristus v své pomoci a ochraně při něm patrnější byl, při čemž i toho dotýká, které jsou to těžkosti a bídy, jimiž se honosil.

I. *K omluvení se v své chloubě* ukazuje, že Korintští toho příčinou byli, když ho

31. Bůh a Otec Pána našeho Jezukrista, kterýž jest ⁶⁷ pozeňnaný na věky, ví, *žeť nelhu. *Vjš 1, 18.*

32. *Hejtman v Damašku lidu Aréty krále ⁶⁸ ostříhal města Damašku, chtěje mne do vězení vzíti; *Skut. 9, 24.*

33. Ale oknem po provaze spuštěn sem v koši přes zed, i ušel sem rukou jeho.

KAPITOLA XIII.

O zvláštních zjeveních Božích, 7. svých pokušeních, pracech, 14. věrné upřímnosti a tak důvodích apoštolství svého skrovně napsav, 20. navrhl jim, aby jeho příchodu v takovém způsobu čekali, z jakéhož by ani on ani oni zámtku mítí nemusili.

Ale chlubití mi se není ¹dobré; nebo přišel bych k vypravování o viděních a zjeveních Páně.

2. Znam člověka v Kristu ² před lety čtrnácti (v těle-li, nevím; čili krom těla, nevím; Bůh ví), kterýž byl vtržen až do třetího nebe ³.

3. A vím takového člověka (bylo-li v těle, čili krom těla, nevím; Bůh ví),

4. Že byl vtržen do ráje ⁴ a ⁵slyšel ⁶nevypravitedlná slova, kteréchž nesluší člověku mluvití ⁷.

5. Takovým budu se chlubití; ale sám sebou nebudu se chlubití, než toliko ⁸nemocmi svými.

66) mdlobami, nestatečností; t. podnikáním hladu, žízně, vězení (níž 12, 10.), kamenování a těm podobných věcí níže položených, kteréž sic samy z sebe veliké jsou, ale moji nepřátelé svým převráceným soudem je i mne zlehčují, za nic pokládají, ano i k mé mdlobě to, že sem z Damašku ušel, mně přičítají. 67) *chvály hodný.* 68) *stráží osadil město Damašek, chtěje mne jiti;* t. když sem se z Arabie po svém na viru obrácení třetího léta do Damašku navrátil. Viz Skut. 9, 23. atd.

1) *užitečné, t. proto, abych připomínáním sobě těch vidění ku pýše podpalován nebyl (níž v. 7.), - aneb jiným k přílišnému o sobě smýšlení a modlářství příčiny nedal. Níž v. 6.*

2) *t. křesťana neb Kristova služebníka.* Mluví pak o sobě tak, jako by o někom jiném mluvil pro ukázaní své pokory a toho, že by raději o tom mlčel, nežli vypravoval, kdyby před těmi chlubnými kazateli pokoj měl a Korintské k dověrnému sebe přijímání jinak přivesti mohl a v tom Boží slávy nehledal. Aneb to slovíčko „v Kristu“ to na tom místě v sobě zavírá, jako by řekl: Krista za svědka беру, žeť neklamám. 3) *t. v němž Kristus s svými anděly a mnohými vyvolenými přebývá a kdež bohdá viděním tváří jeho sytiti se na věky budeme. Žalm 17, 15. Viz Jan 14, 2.* 4) *t. do nebe, místa přerokozkošného. Podobně Luk. 23, 43. Zjev. 2, 7.* 5) *t. od Krista.* 6) *tajná.* 7) *t. věci takové Božím*

ZNAMENÍ APOŠTOLSTVÍ podle své povinnosti před pomluvači nezastávali, vědouce dobře: SV. PAVLA. 1. Že jest on neméně nežli jiní apoštolem, jakž toho důvody mocné připomíná. 2. Věrně svůj úřad bez obtěžování jich platy nějakými koná. — II. Zaslíbení o svém příchodu čině, předkládá jim to dvě: 1. Po koliké již

6. Nebo budu-li se chtít chlubiti, nebuduť nemoudrým; pravdu zajisté povím, ale uskrovnímť, aby někdo nesmyslel více o mně, nežli vidí při mně, aneb slyší ode mne.

7. A abych se vysokostí zjevení nad míru ⁹nepozdvihl, dán mi jest ¹⁰osten ¹¹do těla, totiž ¹²anděl satan, aby mne ¹³zašijkoval, abych se nad míru nepovyšoval.

8. Za to třikrát ¹⁴sem Pána prosil, aby to ¹⁵odstoupilo ode mne.

9. Ale řekl mi: Dostí máš na mé milosti ¹⁶; neboť moc má ¹⁷v nemoci dokonává se. ¹⁸Nejraději tedy chlubiti se budu nemocmi svými ¹⁹, aby ve mně ²⁰přebývala moc Kristova ²¹.

10. Protož ²²líbost mám v nemocech svých, v pohaněních, v nedostatecích, v protivenstvích a v úzkostech pro Krista; nebo když mdlím ²³, tehdy silen jsem ²⁴.

11. Učiněn sem nemoudrým, chlubě se; vy ste mne k tomu ²⁵přinutili. Nebo já od vás měl sem chválen býti; neboť sem nic ²⁶menší nebyl nežli ti velicí apoštolé, ačkoli nic nejsem ²⁷.

12. ²⁸Znamení *zajisté apoštolství mého prokázána jsou mezi vámi ve vsí trpělivosti i v ²⁹divích a v zázracích a v mocech.

^{1 Kor. 9, 1. 2.}

13. Nebo co jest, ³⁰čeho byšte vy méně měli, nežli ³¹jiné církve, leč to, ³²*že sem já nezahálel s obtížením vašim? Odpusťtež mi to ³³bezpraví.

^{Výš 11, 9. 1 Kor. 9, 12. 15.}

vyvoleným připravené, jichž žádný pouhý člověk nemůže vypraviti ani vystihnouti (Izai. 64, 4. 1 Kor. 2, 9.); nýbrž kdo by to chtěl učiniti, nemohl by se než neslušnosti a všetečnosti dopouštěti. 8) mdlobami. Viz výš 11, 30. 9) nevyšoval. 10) tyčka, kůl, trn uvázný; t. hrozně nějaké pokušení, kteréž ho v těle i v svědomí trápilo. Řím. 7, 24. Jiní to slyší na nějaké zvláštní nemoci a zvláště bolest hlavy, což kdyby při něm bylo, tak by mnoho schoditi a práci podnikati nemohl. J. na velikou chlipnost. Ale on ten smysl sám poráží, když o sobě svědčí, že dar zdržlivosti sobě daný měl. 1 Kor. 7, 7. J. na nějakého velikého nepřítele, jakýž byl Alexander kotlář, Hymeneus a Filétus. 2 Tim. 4, 17. Item 4, 14. 11) tělu mému. 12) posel. 13) pohlavkoval. 14) častokrát. 15) t. tak hrozně pokušení neb ten satan posel. 16) t. kteráž i v tom udílím, žeť ku pomoci v tvých mdlobách přispívá. Viz Luk. 1, 30. 17) v mdlobě, skrze mdlobu k cíli svému přichází; t. moc má jest patrnější, když skrze lidi mdlé a nestatečné a zvláště služebníky věrně to vykonávám, což by žádnou mocí lidskou učiněno býti nemohlo. 1 Kor. 1, 27.

18) jest mi milejší. 19) t. těmi věcmi, kteréž svět za ničemné soudí a podle toho i mnou pohrdá. Viz výš 11, 30. 20) Ř. stánek měla. 21) t. abych i já sám zřetelněji to cítil i jiní znali, žeť ne já nestatečný, jako stánek nějaký mdlý, dělám, ale Kristus skrze mne moc svou provodí. Pod. výš 4, 7. 22) s dobrou myslí snáším. 23) t. když se to na oko vidí, že já z strany síly své s nic býti nemohu. 24) t. zřetelná jest moc a síla Kristova při mně. 25) přivedli, t. abych se chlubiti musil. 26) špatnější. Viz výš 11, 5. 27) t. buď z strany svého přirození, buď podle soudu mých nepřátel. 28) důvodově zajisté apoštola. 29) Ř. znameních; t. v divích, zázracích a mocech, kteříž slovou znamením proto, že věci jiných oku tělesnému a jiných mysli naskýtají neb je vyznamenávají. Mat. 10, 1. Item 12, 40. Jan 2, 11.; zázrakové pak proto, že věc neobyčejnou, hroznou a zraku nevidanou i uchu neslychanou ukazují, jako že Ananiáš k jednomu slovu náhle umřel a Elimas jest slepotou raněn. Skut. 5, 5. Item 13, 11.; moci pak podle toho, že se v nich ne lidská ale Boží moc a zvláště skrze jeho slovo k spasení duše a uzdravení těla spa-

SPROSTNOST k nim se přijítí strojí. 2. Jaký způsob u nich zachová? *Jedno*: Z strany čas-
 SV. PAVLA. ných věcí, že totiž bráním platu jako i prvé nebude jich obtěžovati, při čemž:
 1. Příčiny toho tři ukazuje. 2. Nářky dva z sebe svozuje: 1: Ze ne proto platu
 brátí nechtěl, aby svých posluchačů skrze své náhončí tím lépe užívati mohl. 2: Ze ne
 proto sebe tak hrubě zastával, jako by se čil v něčem, jakž toho potvrzuje Božím svědec-
 tvím a cílem, pro nějž to činil, v. 19. *Druhé*: Z strany hříšníků nenapravitelných (jejichž
 tu nemalo hříchů vyčítá), že je trestati přísně a vylučovati bude, protož jim v čas slouží
 k nápravě, aby se báti nebylo potřeby: 1. Jim jeho přísnosti. 2. Jemu Božího skrze jejich
 lůhchy trestání a shýbání.

14. Aj již po třetí hotov jsem přijítí k vám³⁴; a nebuduť zahá-
 leti s obtížením³⁵ vaším. Neboť nehledám toho, což jest vašeho³⁶,
 ale vás³⁷. Nemajít zajisté synové rodičům pokladů shromažďovati,
 ale rodičové synům.

15. Jáť pak³⁸ velmi rád náklad učiním i sám se vynaložím za
 duše vaše³⁹; ačkoli⁴⁰ velmi vás miluje, málo sem milován.

16. Ale nechť jest tak, že sem já vás neobtěžoval; než chytrý
 jsa, lstí sem vás zjímal.

17. Zdali skrze někoho z těch, kteréž sem poslal k vám,⁴¹ ob-
 loupil sem vás?

18. ⁴²Dožádal sem se Tita a poslal sem s ním bratra toho;
 zdali vás Titus⁴³ podvedl? zdaliž sme jedním duchem nechodili⁴⁴?
 zdali nejedněmi šlepějemi?

19. ⁴⁵A zase domníváte-li se, že se vymlouváme před vámi⁴⁶?
 Před obličejem⁴⁷ Božím v Kristu⁴⁷ mluvíme, a to všecko, nejmilejší,
 k vašemu vzdělání.

20. Neboť se bojím, abych snad přijda, nenalezl vás takových,
 jakýchž bych nechtěl, a já nebyl nalezen od vás, jakélož byste
 vy nechtěli; aby snad nebyli mezi vámi *svárové,⁴⁸ závisti, hněvové,
 vády, utrhaní,⁴⁹ reptání, nadýmání,⁵⁰ různice; *Gal. 5, 19.*

21. Aby mne opět, když bych přišel, neponížil⁵¹ Bůh můj u vás,
 a plákal bych⁵² mnohých z těch, kteříž prvé hřešili a nečinili po-
 kání z nečistoty a z smilstva a⁵³ z nestydatosti, kterouž páchali.

třuje. Pod. Žid. 2, 4. 30) v čem by vás převýšili? t. k spasení potřebném a ode mne nějakým nedbalstvím opuštěném. 31) jiní zborové. 32) neoblevoval v práci s obtížením vaším. Tak níž v. 14. Viz výš 11, 8. 33) křivdu, ublížení. 34) t. nejprvé sem umínil z Efezu do Macedonie jíti a odtud do Korintu se vypraviti (Skut. 19, 21. 1 Kor. 16, 5.), potom když to Bůh změnil, tedy sem opět myslil z Efezu do Korintu se vystrojiti. Výš 1, 15. Ale když opět z toho sešlo, tedy sem se do Macedonie obrátil a odtud po třetí úmysl měl vás navštívit. Nemůžet tedy z toho jíti to, že by do Korintu apoštol tři-krát chodil, nebo jakž se rozumí, nejvíce tam jednou neb dvakrát byl, ale že po tři-krát to byl učiniti chtěl, však v tom překážky měl; odkudž viděti, že se i při svatých

to plní. Přísl. 16, 9. 35) t. užíváním vašeho opatření. 36) t. statku vašeho. 37) t. abych vás Kristu získal. 38) s milostí. 39) t. ne-
 toliko jsem hotov sám se živiti, ale jako otec laskavý pro dítky života vynaložiti. 40) veli-
 kou k vám máje milost. 41) podvedl. 42) na-
 prosil sem, napomenul sem. 43) obloupil, oškrabal, něco na vás vyholdoval. 44) t. zdali sám skutek za nás nemluví, že sme jedním Duchem Božím se zpravovali a oba darmo vám bez záplaty kázávali? 45) ale snad. 46) t. jako bych něco zlého do sebe věděl a ne pro vzdělání vás v důvěrnosti toho činil. 47) t. upřímně, jakž náleží na ty, kdož jsou uča-
 stníci Kristovi a kteříž ne tak dalece své pře jako Kristovy zastávají. 48) vroucí nepřítzně. 49) pomlouvání. 50) bouřky. 51) t. ne-
 zkormoutil, když bych takového, jakéhož sem

POHRŮŽKA
NENAPRAVITELNÝM.

I. Dvě příčiny Korintským ukazuje svého osvědčení se jim v trestání: 1. Mnohých z nich po napomenutí třetím v předešlých hříších nenapravitelnost. 2. Přítomnou jejich všetečnost, t. že ho zkušují. — II. Odpovídá na dva odpory: *Jedno*: Těch, kteříž by pro jeho ponížení o řádném jeho k úřadu povolání pochybovali, jehož potvrzuje: 1. Dílem tím, kteréz Kristus skrze něho při nich konal. 2. Rozdílu činěním mezi tím, co jest sám z sebe a co z Božího obdarování, čehož i příkladem Kristovým potvrzuje. 3. Odvoláváním se na jejich vlastní svědomí. *Druhé*: Těch, kteříž by ho v podezření brali, že by pro zvelebení sebe

KAPITOLA XIII.

Nenapravujícím a zpurným pohrůžku učiniv přísnou, aby sobě v čas usmyslili, jich napomíná; II. potom všechny k pravé pobožnosti probudiv, 12. pozdravením milostným a požehnaním epištolu svou zavřel.

Moto po třetí jdu k vám¹. V ústech² dvou neb tří svědků³ stanet každé slovo.

2. Předpovědělt sem⁴ a předpovídám⁵ po druhé jako přítomný a nyní nepřítomný píši těm, kteříž prvé hřešili, i jiným všechněm, že přijdu-liť opět znovu, neodpustím;

3. Poněvadž⁶ usilujete zkusiti toho, kterýž skrze mne mluví⁷, Krista, kterýžto k vám není⁸ nemocný, ale mocný jest v vás⁹.

4. Nebo ačkoli ukřižován jest¹⁰ jako nemocný, ale živ jest z moci Boží¹¹.¹² A tak i my mdlí jsme s ním; ale živi budeme s ním z moci Boží na vás¹³.

5. *Sami sebe zkušujte, jste-li u¹⁴ víře; sami sebe¹⁵ ohledujte. Čili sami sebe neznáte, †že Ježíš Kristus jest v vás? leč ste snad zavrženi.

*1 Kor. 11, 28. †Efez. 3, 17.

očekával, užítku své práce při vás nenalezl. 52) kvůli bych nad mnohými. 53) chlipnosti, bujnosti, prostopašnosti.

1) t. po třetí se přijíti strojím. Viz výš 12, 14. Aneb ten první příchod slyšán býti má na jeho osobné k Korintským přijítí a jejich zboru založení (Skut. 18, 1. atd.), druhý pak a třetí skrze dvoje jim učiněné psaní. J. slyší to prostě na jeho osobné jich po třikrát navštívení, čemuž však někteří muži Duchem Páně osvícení odpírají. 2) viz Mat. 18, 19. 3) bude pevné; t. ten můj předešlý dvůj a nyní již skrze toto psaní třetí k vám učiněný příchod bude dostatečným svědkem pro nepolepšení života na vás uvedeného spravedlivého trestání. 4) t. v prvním svém listu. 1 Kor. 4, 19. 20. 5) t. touto epištolou. 6) jistoty, důvodu hledáte. 7) t. poněvadž o mém řádném k úřadu povolání pochybujete a tomu, aby skrze mne potupěného Kristus své dílo konal, jinak leč bych vám toho jistoty ukázal, věřiti nechečete, tedy to brzo trestáním od Krista skrze mne na vás uvedeným s svým zlým ujištěním sobě míti budete. Podobně Mojžíš a Izaiáš těm, kteříž jim nevěřili, před oči to stavěli, že ne tak jich jako Boha tím pokoušeli a jemu se protivili. Exod. 16, 8.

Izai. 7, 13. 8) mdlý; t. k udělování vám darů Ducha svatého. 9) t. jakt může vás dary svými podělovati, takť může vás pro vaši zarytost hrozně trestati. 10) jelikož mdlý pro vás učiněn; t. z strany našeho člověčenství. Ř. z mdloby. 11) t. z strany svého Božství, jehož vzkříšením těla svého dokázal (Řím. 1, 3.), není nějaký mdlý a nestatečný. 12) Ř. nebo i my. 13) oživeme na vás neb mezi vámi; t. jakož Kristus samého sebe zmařiv (Filip. 2, 6.), z strany našeho přirození a podle soudu lidského byl mdlý (Luk. 23, 43.), ale tentýž ukřižovaný z strany svého Božství byl živý, to jest mocný a statečný: tak já, kteréhož vy jako za mrtvého máte, jelikož jsem člověk, nejsem než mdlá střepina (výš 4, 7.), ale jelikož sem Kristův moci a úřadem od něho obdařený služebník, tu jsem živý, to jest mocný vás nenapravitelných k trestání a tak živého, pravého a ne nějakého malovaného apoštola díla konání. A protož jakož Kristem pro jeho mdlobu nepohrdáte, tak ani mne pro mé ponížení sobě nezlehčujte a žet na vás (jakž se říká) dorostu a oživu, jistotně vězte. 14) t. jen k svému svědomí bedlivě přihlédněte, tedy musíte neb sebe víry odčistiti aneb mne za

NAPOMENUTÍ a jich potupení k nim přísně přikračoval; protož smýšlení takové po-
 KORINTSKÝCH. ráží: 1. Svou hotovostí k tomu, aby on ponížen, oni pak zvelebeni byli.
 2. Obmezením sobě svěřené moci, v. 8. 3. Cílem všeho tohoto svého
 psání, v. 10. — III. Závěrku vši epištoly činí, v níž: *Jedno*: K svatým některým ctnostem
 napomíná, při čemž souditi: 1. Které jsou ty ctnosti? 2. Jak velikým užitekem k nim
 slouží? *Druhé*: Pozdravení vzkazuje: 1. Kdo má pozdravovati? 2. Koho? 3. Jak? *Třetí*:
 Požehnání spasitelného jim žádá, kteréž záleží: 1. V účastnosti zásluhy Kristovy. 2. V mi-
 losti Otce nebeského. 3. V obdarování Ducha svatého.

6. Ale naději mám, žeť poznáte¹⁶, žeť my nejsme¹⁷ zavrženi.

7. Modlím se pak Bohu, abyste nic zlého nečinili; ne proto, abychom my se¹⁸ dokonali ukázali, ale abyste vy to, což jest do-
 brého, činili; my pak jako¹⁹ zavržení abychom byli.

8. Neboť nic nemůžeme proti pravdě²⁰, ale k pravdě²¹.

9. Radujeme se zajisté, že²² ač sme mdlí, ale vy jste silní, a za
 toť se i modlíme, abyste vy byli²³ dokonali.

10. Protož toto nepřítomný jsa píši, abych přítomen jsa,²⁴ ne-
 musil býti přísný podlé moci, *kterouž mi dal Pán k vzdělání a
 ne k zkáze.

Výš 10, 8.

11. Naposledy, bratří, mějtež se dobře; ²⁵dokonali buďte, *po-
 těšujte se, jednostejně²⁶ smyslte, ²⁷pokoj mějte. A Bůh lásky a
 pokoje budeť s vámi.

Viz Řím. 15. při v. 5.

12. Pozdravtež jedni druhých políbením svatým*. Pozdravují
 vás všickni svatí.

Řím. 16, 16.

13. Milost Pána Jezukrista a láska Boží a ²⁸účastenství Ducha
 svatého budiž se všemi vámi. Amen.

Druhý list k Korintským psán byl z Filipis, města Macedonského po Titovi
 a Lukášovi.

apoštola, skrze něhož ste víry takové nabyli, jistotně míti. Nebo zdali sem já vám nej-
 prvé nekázal? zdali sem vás Kristu nezí-
 skal? zdali sem v vás víry pravé nevzdělal?
 1 Kor. 9, 1. 2. 15) zprubujte. 16) t. když
 skrze mne Kristus moc svou i trestání v vás
 prokáže. 17) pohrdnutí; t. od Krista. 18)
 dobří, chvály hodní. Ř. zkoušení. 19) pohrd-
 nutí, nezchválení; t. podlé soudu lidského. 20)
 t. ačkoli sem pověděl, že my apoštolé velikou
 moc sobě od Boha svěřenou máme (výš 10,
 4.), avšak ona jisté cíle má, aniž se proti

čistému učení neb těm, kteříž se jím zpra-
 vují, vztahuje. Protož není se vám potřeba
 lekati, jen svou povinnost konejte. 21) t.
 k vzdělání a obhajování pravdy. 22) když.
 23) obnovení, napravení, t. jako nějakí ou-
 dově vyvinuli zase v těle Kristově duchovním
 na místech svých postavení, napravení a ulé-
 čení, a tak, roztržek těch zanechajíce, vespolek
 láskou spojení. 24) Ř. přisnosti neužíval. 25)
 obnovte se. Viz výš v. 9. 26) buďte jedno-
 myslní; t. u věci pravé. 27) buďte pokojní.
 28) obcování, obecnství.

